

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.008.01.2020

Władysław Ortyl
Marszałek Województwa Podkarpackiego
Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
al. Łukasza Cieplińskiego 4
35-010 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/045 Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i użytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, al. Łukasza Cieplińskiego 4, 35-010 Rzeszów, dalej Urząd
Kierownik jednostki kontrolowanej	Władysław Ortyl, Marszałek Województwa Podkarpackiego od 27 maja 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie utworzenia i funkcjonowania bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami zgodnie z przepisami o odpadach;2. Sprawowanie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi na rynek krajowy produkty i produkty w opakowaniach oraz nad podmiotami gospodarującymi odpadami poużytkowymi i odpadami opakowaniowymi;3. Zapewnienie właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych;4. Podejmowanie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli, z wykorzystaniem także dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Magdalena Grabowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/79/2020 z 26 maja 2020 r.2. Roman Tadla, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/80/2020 z 26 maja 2020 r.

(akta kontroli str. 1-10)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Marszałek Województwa Podkarpackiego (dalej Marszałek), zgodnie z przepisami ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach³, był organem prowadzącym bazę danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO).

W ramach tej bazy funkcjonował jedynie rejestr podmiotów prowadzących gospodarkę odpadami oraz wprowadzających produkty i produkty w opakowaniach (dalej rejestr BDO). Skany decyzji, na podstawie których dokonywano wpisu do tego rejestru, umieszczone były w repozytorium BDO. W rejestrze BDO zostały zgromadzone informacje wymagane przepisami ustawy o odpadach, z wyjątkiem danych wynikających z decyzji dotyczących transgranicznego przemieszczania odpadów. Nie zostały także wprowadzone zmiany danych wynikające z wniosków złożonych, w wersji papierowej, po dokonaniu modyfikacji modułów rejestru podmiotów, która miała na celu umożliwienie rejestracji elektronicznej. W dniu zakończenia kontroli na wprowadzenie oczekiwało 26 takich wniosków. Braki te wynikały z przyczyn niezależnych od Marszałka i Urzędu. Na wprowadzenie tych danych nie pozwalały możliwości techniczne BDO. Marszałek prowadził BDO w zakresie, na który pozwalał stan jej zaawansowania technicznego.

Nadzór nad podmiotami objętymi przepisami o gospodarowaniu odpadami nie był sprawowany w sposób zapewniający realizację obowiązków wobec Marszałka przez wszystkie podmioty. Marszałek nie posiadał pełnej wiedzy o liczbie tych podmiotów pozostających w jego właściwości. Nie posiadał zatem pełnej informacji o podmiotach zobowiązanych do złożenia wniosku o wpis do rejestru BDO, jednak podejmował działania w celu zrealizowania tego obowiązku przez jak najliczniejszą grupę przedsiębiorców.

Wpisy do rejestru BDO dokonywane były na podstawie kompletnych wniosków. Braki we wnioskach uzupełniane były na wezwania Urzędu. Po upływie 30-dniowego terminu od otrzymania wniosku nie zostały wprowadzone do rejestru dane z 23 spośród 45 badanych wniosków o wpis lub zmianę danych, w tym dane z 16 wniosków (35,6% badanych) wprowadzono po upływie więcej niż 14 dni od obowiązującego terminu.

Brak pełnej wiedzy o liczbie przedsiębiorców wprowadzających na rynek krajowy produkty, produkty w opakowaniach oraz gospodarujących odpadami poużytkowymi i opakowaniowymi powodował, że Marszałek nie był w stanie rzetelnie zweryfikować wywiązywania się tych przedsiębiorców z obowiązków sprawozdawczych, a w konsekwencji z obowiązków – między innymi – w zakresie opłaty produktowej, depozytowej czy prowadzenia kampanii edukacyjno-informacyjnych. W przypadkach powzięcia wiadomości o działalności podmiotów podejmowane były działania w celu zrealizowania przez nie obowiązków sprawozdawczych. Złożone sprawozdania z zakresu gospodarki odpadami rzetelnie weryfikowane były przez pracowników Urzędu.

Dostępne w Urzędzie dane pozwalały na określenie liczby przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny rodzaj odzysku odpadów opakowaniowych, zobowiązanych do przeprowadzenia rocznych audytów. Pomimo tego nie zostały podjęte jakiegokolwiek działania w przypadkach nieotrzymania sprawozdań z takich audytów.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 797 ze zm.

W ograniczonym zakresie prowadzone były przez Marszałka kontrole przedsiębiorców objętych przepisami o gospodarowaniu odpadami użytkowymi, na co istotny wpływ miał stan zatrudnienia pracowników Urzędu, realizujących zadania dotyczące gospodarowania tymi odpadami. Był on nieadekwatny do zakresu tych zadań przypisanych Marszałkowi, w szczególności po utworzeniu rejestru BDO.

Marszałek posiadał niezbędne informacje o stanie gospodarki odpadami komunalnymi wytwarzanymi na terenie województwa podkarpackiego i podejmował właściwe działania w celu zapewnienia odbioru i zagospodarowania tych odpadów, a także odpadów powstałych po ich przetworzeniu. W sposób rzetelny weryfikował otrzymywane sprawozdania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi oraz terminowo przekazywał sprawozdania wojewódzkie. Prawidłowo realizował obowiązki w zakresie publikacji listy instalacji komunalnych oraz kontroli instalacji przetwarzających odpady komunalne.

W szerokim zakresie prowadzone były działania edukacyjno-informacyjne dotyczące skutków nieprawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi. Działania takie dotyczące odpadów użytkowych ograniczone były do postępowania ze zużyтыми bateriami i akumulatorami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Utworzenie i funkcjonowanie BDO

1. W prowadzonej przez Marszałka BDO zostały zgromadzone informacje określone w decyzjach administracyjnych dotyczących gospodarki odpadami, o których mowa w art. 51 ust. 1 ustawy *o odpadach*. Decyzje te przesłane zostały do Urzędu, w formie elektronicznej i papierowej, przez właściwe organy ochrony środowiska: gminy, starostwa, regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. BDO zawierała informacje dotyczące zagospodarowania odpadów komunalnych, opakowaniowych oraz użytkowych, lecz nie zawierała danych dotyczących transgranicznego przemieszczania odpadów. Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu (dalej: Dyrektor Departamentu) wyjaśnił, iż brak było modułu pozwalającego na umieszczenie takich decyzji i informacji, oraz że dopiero sprawozdania w zakresie gospodarki odpadami (za 2019 r. przekazane poprzez BDO) umożliwią wprowadzenie odpowiednich danych.

(akta kontroli str. 11-67)

W 2018 r. do Urzędu wpłynęło 8.409 wniosków o wpis do rejestru BDO, w 2019 r. – 20.437 wniosków (z czego 17.343 wnioski w listopadzie i grudniu), w 2020 r. – 999 wniosków. Według stanu w dniu 5 sierpnia 2020 r., do rejestru BDO wpisanych było ogółem 26.379 podmiotów mających siedzibę lub miejsce zamieszkania na terenie województwa podkarpackiego oraz 27.174 podmioty prowadzące działalność na terenie województwa. Spośród nich, na podstawie decyzji przekazanych przez inne organy, w rejestrze BDO (w dziale XI – *Wpis z urzędu*) zarejestrowano – odpowiednio – 290 oraz 424 podmioty. Liczba podmiotów wpisanych z urzędu zwiększała się w okresie przeprowadzania kontroli. Według stanu na 27 lipca 2020 r., zarejestrowanych zostało w ten sposób 200 podmiotów mających siedzibę lub adres zamieszkania na terenie województwa podkarpackiego, z czego 172

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

podmioty prowadzące działalność na podstawie decyzji starostów lub prezydentów miast, 18 podmiotów – na podstawie decyzji Marszałka, a 10 podmiotów – zarówno na podstawie decyzji Marszałka jak i starostów lub prezydentów miast.

Starostowie w formie elektronicznej przekazywali wydane przez siebie decyzje dotyczące zezwoleń na przetwarzanie, wytwarzanie oraz zbieranie odpadów. Decyzje te wprowadzane były do rejestru przez pracowników Urzędu. W Urzędzie prowadzony był spis spraw dotyczących decyzji wpisanych do rejestru BDO z urzędu oraz spraw dotyczących wykreślenia z bazy. W latach 2018 – 2020, prowadzonych było ogółem 1.199 takich spraw (w 2018 r. – 1.107, w 2019 r. – 90, w 2020 r. – dwie sprawy), z czego 1.140 dotyczyło wpisu, a 59 wykreślenia z rejestru.

Zadanie z zakresu BDO realizowało 17 pracowników Urzędu. Posiadali oni upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz podpisali oświadczenia o poufności.

(akta kontroli str. 68-120, 818-832)

Badanie terminowości dokonywania wpisów do rejestru BDO przeprowadzono na próbie 45 wniosków (30 o wpis do rejestru, 15 o zmianę danych), złożonych przez 33 podmioty. W terminie określonym w art. 53 ust. 1 ustawy o *odpadach* (30 dni od dnia otrzymania wniosku), do rejestru wprowadzono dane z 22 wniosków (13 o wpis oraz 9 o zmianę danych), złożonych przez 11 podmiotów. Dane z pozostałych badanych wniosków wprowadzono do rejestru po obowiązującym terminie.

Do 6 sierpnia 2020 r. w rejestrze BDO nie dokonano wpisów aktualizacyjnych na podstawie 26 wniosków o dokonanie zmian w rejestrze BDO, złożonych w 2019 r. w formie papierowej. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż techniczne możliwości systemu nie pozwalały na dokonanie zmian w rejestrze. Prace które realizowano w tym zakresie poprawiły sytuację i aktualnie (6 sierpnia 2020 r.) jedynym problemem technicznym uniemożliwiającym realizację zadania jest dodawanie nowych miejsc prowadzenia działalności.

(akta kontroli str. 121-129)

Od 24 stycznia 2018 r., w BIP samorządu województwa podkarpackiego publikowana była informacja dotycząca rejestru BDO. Zawarto w niej podstawowe informacje na temat obowiązków podmiotów w zakresie wynikającym z bazy, instruktarz wpisu podmiotu do rejestru BDO oraz link do formularza rejestrowego⁵. W sekcji dotyczącej podstaw prawnych funkcjonowania rejestru BDO zawarto link do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 grudnia 2017 r. w *sprawie wzorów formularza rejestrowego, formularza aktualizacyjnego i formularza o wykreśleniu z rejestru*⁶. Informacje zmodyfikowano w lutym 2018 r., grudniu 2019 r. oraz czerwcu 2020 r.

(akta kontroli str. 130-148)

2. W BDO gromadzone były dane dotyczące podmiotów gospodarujących odpadami, mających siedzibę lub miejsce zamieszkania na terenie województwa. W repozytorium umieszczono skany decyzji, które Marszałek zobligowany był wpisać w dziale XI rejestru. Baza zawierała również informacje wynikające z wniosków o wpis do rejestru, złożonych przez przedsiębiorców. Baza nie zawierała innych danych i informacji. Do zakończenia kontroli nie zostały udostępnione moduły umożliwiające składanie sprawozdań przez zobowiązane do tego podmioty. W latach 2016 – 2019 Marszałek prowadził wojewódzką bazę danych w zakresie

⁵ <https://bip.podkarpackie.pl/index.php/sprawy-do-załatwienia-w-urzedzie/rolnictwo-i-ochrona-srodowiska/3862-rejestr-podmiotow-wprowadzajacych-produkty-produkty-w-opakowaniach-i-gospodarujacych-odpadami>

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 2458

wytwarzania i gospodarowania odpadami (Wojewódzki System Odpadowy, dalej WSO). System ten był sfinansowany ze środków NFOSiGW i udostępniony urzędowi marszałkowskiemu przez Ministra Środowiska. System ten pozwalał na gromadzenie i przetwarzanie informacji określonych w art. 75 ustawy o *odpadach*.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż w latach 2016 – 2019, weryfikację rocznych sprawozdań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, o produktach, produktach w opakowaniach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami opakowaniowymi oraz o bateriach i akumulatorach, jak również weryfikację poprawności wyliczenia i uiszczenia należnych opłat produktowych oraz środków przeznaczonych na kampanie edukacyjne, przeprowadzano wykorzystując dane zgromadzone w Wojewódzkim Banku Zanieczyszczeń Środowiska (WBZŚ), funkcjonującego w ramach programu Baza Danych o Środowisku – Gospodarka Odpadami Komunalnymi. Gromadzone były w nim informacje określone w art. 73 ustawy o *odpadach* oraz art. 9q ustawy z 13 września 1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*⁷. Zakup licencji (100 tys. zł rocznie) finansowany był ze środków budżetu województwa. Weryfikacja poprawności wyliczenia i uiszczenia należnych opłat produktowych nadal odbywać się będzie przy pomocy WBZŚ. W tym celu konieczne będzie przeniesienie danych wprowadzanych przez przedsiębiorców do BDO.

(akta kontroli str. 11-67, 597-601)

3. Celem rozpowszechnienia wiedzy na temat rejestru BDO, Marszałek wystąpił do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego o opublikowanie, w sposób zwyczajowo przyjęty oraz na stronach internetowych, komunikatu dotyczącego obowiązku uzyskania przez przedsiębiorców wpisu do rejestru. O obowiązku tym poinformowano także w ramach kampanii wykorzystującej środki masowego przekazu. Zidentyfikowane podmioty, które złożyły wnioski niezgodne ze stanem faktycznym lub nie złożyły wniosków aktualizacyjnych, informowane były o tym telefonicznie, za pomocą poczty email lub pisemnie. Przy braku reakcji z ich strony, stosowne informacje przekazywano Podkarpackiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska (PWIOŚ).

(akta kontroli str. 11-67, 597-601)

4. Problemy w gospodarowaniu odpadami identyfikowane były głównie w obszarze odpadów komunalnych, w tym w zakresie selektywnej zbiórki wielkogabarytowych odpadów z tworzyw sztucznych i opon. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż analizy problemów dokonano na potrzeby opracowania *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022* (WPGO 2022), czego efektem było zidentyfikowanie potrzeb inwestycyjnych w zakresie budowy dodatkowej infrastruktury służącej gospodarowaniu odpadami. W planie inwestycyjnym uwzględniono zadania zgłoszone, w ramach naboru, przez podmioty prywatne oraz gminy, które są odpowiedzialne za budowę, utrzymanie i eksploatację własnej regionalnej instalacji. Nie wszystkie zgłoszone inwestycje zostały zrealizowane. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że samorząd województwa nie posiada uprawnień do podejmowania działań dyscyplinujących wobec przedsiębiorców, którzy nie zrealizowali zadeklarowanych inwestycji.

(akta kontroli str. 11-67, 478-489)

Marszałek, jako odpowiedzialny za tworzenie i aktualizację wojewódzkich planów gospodarki odpadami oraz opracowanie sprawozdań z ich wykonania, monitorował sposób postępowania z odpadami powstałymi w wyniku przetworzenia odpadów komunalnych. Monitoring prowadzono poprzez analizę sprawozdań o odebranych

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 2010 ze zm.

i zebranych odpadach komunalnych, a także zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilości odpadów oraz sposobie gospodarowania nimi. Danych do monitoringu dostarczały także organizowane spotkania robocze i bieżący kontakt z operatorami instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz z samorządami gminnymi. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż ogromny problem operatorów instalacji stanowi zagospodarowanie odpadu o kodzie 19 12 12⁸. Frakcja ta charakteryzuje się wysoką kalorycznością i zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 r. w *sprawie dopuszczania odpadów do składowania na składowiskach*⁹, powinna być kierowana do produkcji paliw alternatywnych (RDF), jednak na terenie kraju nie było wystarczającego zbytu dla paliw alternatywnych.

W latach 2016 – 2018, na terenie województwa podkarpackiego wytworzono – między innymi – 80.316 Mg odpadu o kodzie 15 01 02 – opakowania z tworzyw sztucznych, 23.702 Mg odpadu 15 01 03 – opakowania z drewna, 296.834 Mg odpadu 19 12 10 – odpady palne, 1.060.759 Mg odpadu 19 12 12.

W procesie odzysku w instalacjach powstało – między innymi – 255.886 Mg odpadu 19 12 12 oraz 42.293 Mg odpadów palnych, 88.502 Mg odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych, 91.763 Mg odpadów opakowaniowych z drewna. W instalacjach unieszkodliwiono łącznie 603.229,976 Mg odpadów z tej grupy, z czego: 603.228,978 Mg odpadów o kodzie 19 12 12 oraz 0,9980 Mg odpadów palnych.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż na podstawie zgromadzonych informacji nie ma możliwości określenia ilości oraz sposobów zagospodarowania wytworzonych odpadów w poszczególnych instalacjach. Stan taki wynika z faktu, iż wytwórca odpadów składa sprawozdanie o ilości wytworzonych i zagospodarowanych przez siebie odpadów, nie przedstawia natomiast danych dotyczących odbiorcy odpadów. Przetwarzający odpady przedstawiają informacje o ilości odpadów przetworzonych w danym roku oraz metodzie odzysku lub unieszkodliwiania.

(akta kontroli str. 11-67, 149-198, 478-489)

Do końca 2018 r., na terenie województwa podkarpackiego 44 instalacje do zagospodarowania różnych rodzajów odpadów funkcjonowały na podstawie pozwoleń zintegrowanych, wymagających dostosowania do przepisów zmienionych ustawą z 19 lipca 2019 r. o *zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*¹⁰. Przedsiębiorcy prowadzący dwie spośród tych instalacji nie złożyli wniosków o zmianę tych pozwoleń, ponieważ zaprzestali prowadzenia działalności w zakresie objętym pozwoleniem.

W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek prowadzenia działalności, w zakresie przetwarzania odpadów komunalnych, bez wymaganego pozwolenia zintegrowanego. Od 2015 r. przedsiębiorca eksploatował instalację przeznaczoną do kompostowania odpadów biodegradowalnych o zdolności przyjmowania 137 Mg odpadów na dobę (50 tys. Mg na rok)¹¹, podczas gdy na podstawie decyzji Starosty

⁸ Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 - odpady powstające w wyniku przetwarzania odpadów komunalnych w najczęściej stosowanych technikach przetwarzania odpadów komunalnych oraz przetwarzania odpadów z selektywnej zbiórki.

⁹ Dz.U. z 2015 r., poz. 1277

¹⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1579

¹¹ Zgodnie z pkt. 5 3) b) załącznika do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w *sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1169), wymóg uzyskania pozwolenia zintegrowanego dotyczy instalacji dla których przekroczony został próg, tj. zdolność odzysku ponad 75 Mg na dobę.

Przeworskiego¹² posiadał zezwolenie na przetwarzanie odpadów w maksymalnej ilości 25.000 Mg rocznie. Wniosek do Starosty o wydanie pozwolenia zintegrowanego przedsiębiorca złożył w 2017 r. W dniu 29 października 2019 r. Starosta przekazał sprawę Marszałkowi celem dalszego procedowania. W okresie przeprowadzania kontroli postępowanie było w toku. W 2018 r. użytkowanie instalacji zostało wstrzymane decyzją PWIOŚ.

(akta kontroli str. 11-67, 199-206)

5. W WPGO 2022¹³ określono następujące cele działań dotyczących poszczególnych rodzajów odpadów użytkowych oraz odpadów opakowaniowych i komunalnych:

a) zużyte baterie i akumulatory

- osiągnięcie, w 2016 r. oraz w latach następnych, poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i akumulatorów przenośnych wynoszącego co najmniej 45% masy wprowadzanych baterii i akumulatorów przenośnych;
- zwiększenie ilości zebranych, ze źródeł rozproszonych, zużytych baterii i akumulatorów;

b) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

- ograniczenie powstawania takich odpadów;
- utrzymanie istniejących i powstanie nowych punktów napraw i przygotowania do ponownego użycia;
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania – od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2020 nie mniej niż 40% średniorocznej masy sprzętu wprowadzanego do obrotu, a w przypadku sprzętu oświetleniowego nie mniej niż 50% takiej masy,
- zapewnienie osiągnięcia – od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2017 r. – odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu należącego do grup:
 - » *wielkogabarytowe urządzenia gospodarstw domowych oraz aparaty wydające* – odzysku 85% masy zużytego sprzętu oraz przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 80% masy zużytego sprzętu;
 - » *sprzęt informatyczny i telekomunikacyjny oraz sprzęt konsumencki i panele fotowoltaiczne* – odzysku 80% masy zużytego sprzętu oraz przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 70% masy zużytego sprzętu;
 - » *małogabarytowe urządzenia gospodarstwa domowego; sprzęt oświetleniowy; narzędzia elektryczne i elektroniczne, z wyjątkiem wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych; zabawki, sprzęt rekreacyjny i sportowy; wyroby medyczne, z wyjątkiem wszelkich wyrobów wszczepionych i zainfekowanych; przyrządy do monitorowania i kontroli* – odzysku 75% masy zużytego sprzętu oraz przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 55% masy zużytego sprzętu;
 - » *gazowe lampy wyładowcze* – recyklingu 80% masy zużytych takich lamp;
- zapewnienie osiągnięcia – od 1 stycznia 2018 r. – odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu należącego do grup:
 - » *sprzęt działający na zasadzie wymiany temperatury oraz sprzęt wielkogabarytowy, którego którykolwiek z zewnętrznych wymiarów przekracza 50 cm* – odzysku 85% masy zużytego sprzętu oraz

¹² OŚ.6233.11.2014 z 21 listopada 2014 r., zmienionej decyzjami OŚ.6233.6.2015 z 22 stycznia 2016 r oraz GO.6233.8.2019 z 28 sierpnia 2019 r.

¹³ *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022* udostępniony na stronie BIP Samorządu Województwa Podkarpackiego <https://bip.podkarpackie.pl/index.php/informacja-o-srodowisku/gospodarka-odpadami/3067-plan-gospodarki-odpadami-2017>

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 80% masy zużytego sprzętu;
- » *ekrany, monitory i sprzęt zawierający ekrany o powierzchni większej niż 100 cm²* – odzysku 80% masy zużytego sprzętu oraz przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu – 70% masy zużytego sprzętu;
- c) pojazdy wycofane z eksploatacji
- osiągnięcie minimalnych rocznych poziomów odzysku i recyklingu, odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu, w skali roku co najmniej na poziomie odpowiednio 95% i 85%;
 - ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji (zwiększenie ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu);
- d) zużyte opony
- utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku w wysokości co najmniej 75%, a recyklingu w wysokości co najmniej 15%,
 - zwiększenie świadomości społeczeństwa, w tym przedsiębiorców, w zakresie właściwego, to jest zrównoważonego, użytkowania pojazdów, w szczególności opon oraz dozwolonych przepisami prawa sposobów postępowania ze zużytymi oponami;
- e) odpady opakowaniowe
- utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi¹⁴;
- f) odpady komunalne:
- sukcesywne zmniejszanie zapotrzebowania na moce przerobowe instalacji do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych ze względu na wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie;
 - zrealizowanie obowiązku poddania recyklingowi i przygotowania do ponownego użycia 50 % masy odpadów komunalnych do roku 2025;
 - funkcjonowanie instalacji zastępczych wyłącznie posiadających status RIPOK¹⁵ (cel nieaktualny w związku ze zmianą przepisów od 6 września 2019 r.);
 - realizacja założeń poddania recyklingowi (do 2025 r.) 60 % odpadów komunalnych;
 - redukcja liczby czynnych składowisk, w celu zmniejszenia ilości odpadów kierowanych do składowania, do nie więcej niż 10% wszystkich odpadów;
 - podjęcie działań zmierzających do ograniczenia marnotrawienia żywności (poprzez współpracę ze stowarzyszeniami, fundacjami samorządami i innymi jednostkami), umożliwiających tworzenie punktów lub banków żywności;
 - do 2020 r. ograniczenie masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych do nie więcej niż 30% wytworzonych odpadów;
 - do 2021 r. wprowadzenie we wszystkich gminach selektywnego zbierania odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji u źródła;
 - zaprzestanie składowania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji (stosowanie zapisów w decyzjach administracyjnych);
 - monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów wysortowaną z odpadów komunalnych i nie przeznaczoną do składowania – frakcja 19 12 12

¹⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1114

¹⁵ Regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych

o parametrach większych niż: ciepło spalania 6 MJ/kg s.m.; zawartość ogólnego węgla organicznego (TOC) 5% s.m.; strata przy prażeniu (LOI) 8% s.m.

Monitoring oraz ocenę realizacji celów określonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami prowadzono w oparciu o wskaźniki Ministerstwa Środowiska, wskazane w *Wytocznych do opracowania sprawozdania z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami*. Jako źródło danych niezbędnych do przeprowadzenia oceny wykorzystano bazę danych WSO, BDO, dane GUS, informacje PWIOŚ oraz wyniki ankietyzacji gmin i przedsiębiorców. W 2017 r. zostało sporządzone *Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego na lata 2012 – 2017*¹⁶. Obejmowało ono lata 2014 – 2016. Analiza zawartych w nim danych wskazywała na poprawę sytuacji gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie województwa, w porównaniu do lat 2011 – 2013. W latach 2014 – 2016 zanotowano wzrost masy zmieszanych odpadów komunalnych z 274,93 do 325,21 tys. Mg. Zwiększyła się również masa odpadów zbieranych selektywnie (w 2014 r. – 118,10 tys. Mg, w 2016 r. – 156,90 tys. Mg). Wzrost ten związany był z uszczelnieniem systemu gospodarowania przez gminy i zmniejszeniem ilości odpadów zagospodarowywanych przez mieszkańców w sposób niewłaściwy. Zwiększyła się ilość odpadów odbieranych z punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) z 16,23 Mg w 2014 r. do 50,20 tys. Mg w 2016 r. Wzrósł odzysk odpadów, w szczególności szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów. W 2015 r. nastąpił wzrost ilości odpadów z grupy 01–19, co związane było z intensyfikacją robót budowlanych, w szczególności autostrad i dróg szybkiego ruchu. Wzrostowi ulegała masa tych odpadów poddanych odzyskowi i procesom unieszkodliwiania. W 2016 r. osiągnięto zakładany poziom zbierania oraz recyklingu zużytych baterii przenośnych i akumulatorów. Osiągnięto również minimalny poziom odzysku i recyklingu, odniesiony do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu pojazdów, w wysokości odpowiednio 98% i 85%. Nie zostały wyeliminowane praktyki nielegalnego składowania odpadów, jednak liczba zidentyfikowanych dzikich wysypisk zmalała po wdrożeniu przez gminy systemu zagospodarowania odpadów komunalnych (w 2014 r. – 437, w 2016 r. – 330). Cele określone w WPGO na lata 2012 – 2017 i przewidywane do osiągnięcia w perspektywie do 2023 r. zostały uwzględnione w WPGO 2022.

(akta kontroli str. 11-67, 478-489, 804-817)

6. W okresie objętym kontrolą Marszałek nie wykonywał i nie zlecał dodatkowych analiz funkcjonowania systemu oraz rynku odpadów poużytkowych, opakowaniowych i komunalnych.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż Marszałek *nie ma obowiązku dokonywania analiz dotyczących funkcjonowania na terenie województwa tych odpadów*, oraz że zadania marszałka województwa, w tym zakresie, sprowadzają się do monitorowania sposobów postępowania z odpadami poużytkowymi i opakowaniowymi, poprzez sprawozdawczość, wydawania decyzji administracyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami oraz tworzenia i aktualizacji WPGO.

(akta kontroli str. 11-67)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieterminowym dokonywaniu wpisów

¹⁶ Sprawozdanie udostępnione na stronie BIP Samorządu Województwa Podkarpackiego <https://bip.podkarpackie.pl/index.php/informacja-o-srodowisku/gospodarka-odpadami/3501-sprawozdanie-z-realizacji-planu-gospodarki-odpadami-dla-wojewodztwa-podkarpackiego-na-lata-2012-2017>

do rejestru BDO, na podstawie wniosków złożonych przez podmioty objęte przepisami o gospodarowaniu odpadami.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o odpadach, marszałek województwa dokonuje wpisu do rejestru na wniosek podmiotu, po stwierdzeniu, że wniosek o wpis do rejestru nie zawiera braków formalnych, niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku.

W wyniku badania próby 45 wniosków (30 o wpis do rejestru, 15 o zmianę danych) złożonych przez 33 podmioty stwierdzono, że w obowiązującym terminie do rejestru nie wprowadzono danych z 17 wniosków o wpis oraz 6 wniosków o zmianę danych, złożonych przez 22 podmioty.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż *ustawodawca wprowadzając obowiązek prowadzenia BDO nie przewidział zwiększenia obciążenia pracą urzędów marszałkowskich i w ocenie skutków regulacji nie uznał za konieczne zwiększenie zatrudnienia, co praktycznie uniemożliwiło organom tworzenie dodatkowych etatów i przygotowanie się do realizacji zadań w tym zakresie (...) przed napływem wniosków.* Wszystkie zadania związane z BDO, w tym prowadzenie rejestru BDO, powierzone zostały osobom, które zajmowały się sprawozdawczością. Dokonano przesunięć pomiędzy oddziałami i departamentami zwiększając tym samym obsadę oddziału gospodarki odpadami o 41%. Działania te jednak nie były wystarczające, gdyż liczba obsługiwanych podmiotów w zakresie sprawozdawczości wzrosła o 160%, natomiast liczba wydawanych decyzji wzrosła o 100%. Ogrom pracy w latach 2018 – 2020 nie pozwolił na załatwianie spraw o wpis do rejestru w terminie 30 dni od daty wpływu wniosku.

(akta kontroli str. 121-126, 818-832)

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadził BDO, w tym rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach oraz gospodarujących odpadami. Stan zaawansowania technicznego tej bazy uniemożliwił jednak wprowadzenie do BDO wszystkich danych posiadanych przez Urząd.

Marszałek nie posiadał pełnej informacji o liczbie przedsiębiorców zobowiązanych do złożenia wniosku o wpis do rejestru, jednak podejmował działania w celu zrealizowania tego obowiązku przez jak najliczniejszą grupę przedsiębiorców. Nie wszystkie wpisy dokonywane były w terminie obowiązującym Marszałka. Po obowiązującym terminie dokonane zostały wpisy na podstawie 23 spośród 45 badanych wniosków.

Dla zapewnienia właściwej – na terenie województwa – gospodarki odpadami, Marszałek identyfikował problemy w jej funkcjonowaniu oraz monitorował realizację przyjętych dla niej celów.

OBSZAR

2. Sprawowanie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi na rynek krajowy produkty i produkty w opakowaniach oraz gospodarującymi odpadami użytkowymi i odpadami opakowaniowymi

Opis stanu faktycznego

1. Marszałek zgłaszał, ministrowi właściwemu do spraw środowiska, propozycje zmian przepisów dotyczących gospodarowania odpadami użytkowymi, mające na celu ich ujednoczenie i wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych. W latach 2019 – 2020, występował do Ministra Klimatu o wyjaśnienie pojęcia największej masy

odpadów, które mogły być magazynowane w tym samym czasie, określonego w art. 42 ust. 2 pkt 5 litera c ustawy *o odpadach*. Jednoznaczna interpretacja tego pojęcia była istotna dla ustalenia wysokości zabezpieczenia roszczeń, o którym mowa w art. 48a ust. 1 tej ustawy¹⁷. Marszałek wskazywał na różną interpretację tego pojęcia przez Ministerstwo Środowiska¹⁸. W szczególności problem ten dotyczył określenia największej masy odpadów zbieranych w stacjach demontażu pojazdów, w ramach obowiązku wynikającego ze zmiany przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji¹⁹. Masę tę należało wskazać we wnioskach o dostosowanie lub zmianę posiadanej decyzji albo zezwolenia na przetwarzanie odpadów, wymaganych przepisem art. 14 ustawy z 20 lipca 2018 r. *o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw*²⁰. Marszałek postulował wprowadzenie, w ustawie *o odpadach*, przepisu wyłączającego, przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu pojazdów, z obowiązku uzyskania zezwolenia na zbieranie lub przetwarzanie odpadów albo z obowiązku ustanowienia zabezpieczenia roszczeń, o którym mowa w art. 48a ust. 1 ustawy *o odpadach*.

W odpowiedzi Ministerstwo Klimatu podało zasady obliczania wysokości zabezpieczenia roszczeń, określiło co należy rozumieć przez maksymalną i największą masę odpadów oraz zastrzegło, że nie jest uprawnione do wydawania wiążących interpretacji prawa, a przedstawione stanowisko stanowi opinię niewiążącą dla organów orzekających w indywidualnych sprawach.

Marszałek wystąpił do Ministra Środowiska o przeanalizowanie możliwości podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu zmiany i ujednoczenia przepisów w zakresie gospodarowania odpadami, określonych w ustawie *o odpadach* oraz w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*²¹, ze względu na odmienne uregulowania właściwości marszałków województw i starostów w tych ustawach. Wskazał na sytuacje, w których – zgodnie z obowiązującymi przepisami – jeden

¹⁷ Zgodnie z art. 48a ust. 1 ustawy *o odpadach*, posiadacz odpadów obowiązany do uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, z wyłączeniem zarządzającego składowiskiem odpadów, jest obowiązany do ustanowienia zabezpieczenia roszczeń, w wysokości umożliwiającej pokrycie kosztów wykonania zastępczego: 1) decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, o której mowa w art. 26 ust. 2; 2) obowiązku wynikającego z art. 47 ust. 5, w tym usunięcia odpadów i ich zagospodarowania łącznie z odpadami stanowiącymi pozostałości z akcji gaśniczej lub usunięcia negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1862 ze zm.), w ramach prowadzonej działalności polegającej na zbieraniu lub przetwarzaniu odpadów. Zgodnie z art. 48a ust. 3 ustawy *o odpadach*, wysokość zabezpieczenia roszczeń oblicza się jako iloczyn największej masy odpadów (...) oraz stawki zabezpieczenia roszczeń.

¹⁸ Różnica w interpretacji dotyczyła kwestii czy największa masa odpadów powinna dotyczyć wszystkich odpadów magazynowanych, zarówno odpadów magazynowanych przed procesem przetwarzania jak i odpadów powstających w wyniku przetwarzania, czy też nie ma obejmować odpadów magazynowanych wytworzonych w wyniku przetwarzania odpadów pierwotnych.

¹⁹ Ustawą z 27 maja 2015 r. *o zmianie ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2015 r. poz. 933 ze zm.), do ustawy z 20 stycznia 2005 r. *o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 140) wprowadzono art. 23a ust. 1 w brzmieniu: *Przedsiębiorca prowadzący stację demontażu jest obowiązany do przyjęcia będących odpadami części samochodów osobowych usuniętych w trakcie naprawy o ile nie spowoduje to przekroczenia masy odpadów przewidywanych do przetworzenia i powstających w wyniku przetwarzania w okresie roku, określonych w pozwoleniu zintegrowanym lub innej decyzji w zakresie gospodarki odpadami wymaganych w związku z prowadzeniem stacji demontażu.*

²⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1592. Zgodnie z art. 14 tej ustawy, posiadacz odpadów, który przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy uzyskał zezwolenie na zbieranie odpadów, zezwolenie na przetwarzanie odpadów, zezwolenie na zbieranie i przetwarzanie odpadów albo pozwolenie na wytworzenie odpadów uwzględniające zbieranie lub przetwarzanie odpadów, był obowiązany – w terminie do dnia 5 marca 2020 r. – złożyć wniosek o zmianę posiadanej decyzji, wskazując – między innymi – największą masę odpadów, które mogłyby być magazynowane w tym samym czasie w instalacji, obiekcie budowlanym lub jego części lub innym miejscu magazynowania odpadów, wynikającą z wymiarów instalacji, obiektu budowlanego lub jego części lub innego miejsca magazynowania odpadów

²¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.

podmiot, na terenie jednego zakładu posiadać może dwie decyzje dotyczące gospodarowania odpadami, wydane przez dwa różne organy. Pismo Marszałka pozostało bez odpowiedzi.

W okresie objętym kontrolą, Marszałek występował do ministra właściwego do spraw środowiska oraz do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) – w sprawach dotyczących funkcjonowania BDO, obowiązku uzyskania wpisu w rejestrze BDO, gospodarowania zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, zużytymi baterii, akumulatorami i oponami – uzyskując odpowiedzi na zgłaszane problemy.

(akta kontroli str. 208-272)

2. Według dostępnych w Urzędzie danych, w dniu 30 czerwca 2020 r., we właściwości Marszałka pozostawało 418 podmiotów objętych przepisami o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, 885 podmiotów objętych przepisami o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, 932 podmioty objęte przepisami o bateriach i akumulatorach, 3.162 podmioty objęte przepisami o gospodarowaniu opakowaniami i odpadami opakowaniowymi. Marszałek nie dysponował danymi pozwalającymi na wiarygodne określenie liczb takich podmiotów, według stanów na koniec poszczególnych lat objętych kontrolą. Liczby wprowadzających do obrotu baterie i akumulatory oraz zbierających zużyte baterie przenośne lub akumulatory przenośne, a także wprowadzających produkty w opakowaniach, w latach 2016 – 2018, określano na podstawie liczby sprawozdań złożonych przez tych przedsiębiorców. W latach 2016 – 2017, GIOŚ był organem właściwym dla spraw z zakresu ustawy z 11 września 2015 r. o *zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym*²² oraz ustawy z 20 stycznia 2005 r. o *recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji*²³. Sprawozdania w zakresie sprzętu elektrycznego i elektronicznego za 2018 r. przedsiębiorcy także zobowiązani byli składać do GIOŚ²⁴. Do dnia zakończenia kontroli nie upłynął termin złożenia Marszałkowi sprawozdań w zakresie gospodarki odpadami za 2019 r., a z BDO brak było możliwości wygenerowania raportu na zadaną datę. Na podstawie dostępnych danych (głównie liczby złożonych sprawozdań) Urząd ustalił, że we właściwości Marszałka pozostawało, według stanu na koniec:

- 2016 r. – 269 podmiotów objętych przepisami o bateriach i akumulatorach oraz 1.372 podmioty objęte przepisami o gospodarowaniu opakowaniami oraz odpadami opakowaniowymi;
- 2017 r. – odpowiednio – 315 oraz 1.380 takich podmiotów;
- 2018 r. – 681 podmiotów objętych przepisami o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, 584 podmioty objęte przepisami o bateriach i akumulatorach oraz 1.459 podmiotów objętych przepisami o gospodarowaniu opakowaniami oraz odpadami opakowaniowymi.

(akta kontroli str. 273-276)

Zużyte baterie i akumulatory

1. W okresie objętym kontrolą, trzy podmioty wprowadzające baterie i akumulatory, na podstawie art. 4a ustawy z 24 kwietnia 2009 r. o *bateriach i akumulatorach*²⁵, ubiegały się o zwolnienia z obowiązków wymienionych w art. 4a ust. 1 tej ustawy. Wymagane dokumenty, a także sprawozdania za 2019 r. określające rodzaj oraz ilość wprowadzonych baterii i akumulatorów, podmioty te przekazały do Urzędu w okresie od 25 do 27 lutego 2020 r. Dwóch przedsiębiorców wykazało

²² Dz. U. z 2019 r. poz. 1895 ze zm.

²³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1610 ze zm.

²⁴ Na podstawie art. 237e ustawy o *odpadach*

²⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 521 ze zm.

wprowadzenie do obrotu baterii samochodowych i akumulatorów samochodowych, a jeden – baterii przenośnych i akumulatorów przenośnych. W dniu 7 lipca 2020 r. Marszałek wydał, wprowadzającemu baterie przenośne lub akumulatory przenośne, zaświadczenie o pomocy de minimis, odpowiadającej wartości zwolnienia z opłaty produktowej. Zgodnie z przepisami ustawy o bateriach i akumulatorach, pomoc taka nie przysługiwała podmiotom w wprowadzającym baterie samochodowe i akumulatory samochodowe²⁶.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że przedsiębiorcy – którzy złożyli wnioski i wprowadzili baterie i akumulatory samochodowe – zostali telefonicznie poinformowani przez pracownika Urzędu, iż nie przysługuje im pomoc de minimis w postaci zwolnienia z opłaty produktowej. Wyjaśnił także, iż odległy – w stosunku do dnia złożenia wniosku – termin wydania zaświadczenia o pomocy de minimis nie powodował konsekwencji dla wnioskodawcy w postaci konieczności wniesienia opłaty produktowej i wynikał z realizacji, przez Departament, obszernego zakresu terminowych zadań nałożonych na Marszałka oraz licznych obowiązków związanych z obsługą BDO.

(akta kontroli str. 277-288)

2. Do 20 stycznia 2016 r. funkcjonowała jedyna, na terenie województwa podkarpackiego, instalacja do recyklingu baterii i akumulatorów. Decyzją z tego dnia²⁷, na wniosek przedsiębiorcy, Marszałek uchylił swoją decyzję z 21 listopada 2011 r., którą udzielił pozwolenia na wytwarzanie odpadów powstających w związku z eksploatacją: zakładu przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zakładu przetwarzania i recyklingu zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, instalacji do termicznego przekształcania odpadów metodą plazmową. Decyzją z 20 stycznia 2016 r. udzielił przedsiębiorcy pozwolenia na zbieranie odpadów w postaci zużytych baterii i akumulatorów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przetwarzanie odpadów w instalacji do przetwarzania tego sprzętu oraz na wytwarzanie odpadów w tej instalacji.

(akta kontroli str. 278-284, 289-298)

3. Według danych z BDO, w dniu 30 czerwca 2020 r., we właściwości Marszałka pozostawało 931 przedsiębiorców wprowadzających do obrotu baterie lub akumulatory oraz jeden podmiot pośredniczący, realizujący obowiązki tych wprowadzających. BDO nie umożliwiła wygenerowania raportu dotyczącego zbierających zużyte baterie i zużyte akumulatory. Urząd nie dysponował danymi dotyczącymi liczby ww. przedsiębiorców funkcjonujących w latach 2016 – 2019 i zobowiązanych do złożenia Marszałkowi dokumentów sprawozdawczych.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił: *W obowiązujących przepisach prawa brak jest zapisów nakładających na marszałka województwa obowiązek ustalenia i aktualizowania liczby podmiotów zobowiązanych do przedkładania sprawozdań o rodzaju i ilości wprowadzonych do obrotu baterii i akumulatorów oraz prowadzenia spisów i rejestrów innych niż BDO. Istnieje możliwość porównania liczby oraz identyfikacji wprowadzających do obrotu baterie i akumulatory, poprzez analizę spisów spraw lub wpisów do programu WBZŚ. Można również porównać spis spraw w zakresie wprowadzających baterie i akumulatory z wykazem podmiotów*

²⁶ Zgodnie z art. 4a ust 3 ustawy o bateriach i akumulatorach, wartość pomocy de minimis odpowiada wartości zwolnienia z opłaty produktowej, obliczanej z zastosowaniem stawki opłaty produktowej dla zużytych baterii przenośnych lub zużytych akumulatorów przenośnych. Zgodnie z art. 38 ust. 2 tej ustawy, obowiązek ponoszenia opłaty produktowej dotyczy wyłącznie wprowadzających baterie przenośne lub akumulatory przenośne.

²⁷ Decyzja OS-III.7221.50.2015.MM

posiadających wpis w zakresie działu V tabela 1 w rejestrze BDO. Z uwagi na stale rosnącą ilość realizowanych zadań takie działania podejmowane są okresowo.

(akta kontroli str. 273-276, 278-284)

Liczbę podmiotów wprowadzających do obrotu baterie i akumulatory oraz zbierających zużyte baterie przenośne i akumulatory przenośne, według stanów na koniec lat 2016 – 2018, Urząd określił na podstawie otrzymanych sprawozdań. Do 30 czerwca 2020 r., sprawozdania o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych do obrotu baterii lub akumulatorów złożyło:

- za 2016 r. – 239 przedsiębiorców (52 w terminie, trzech w 2017 r. po terminie, 174 w 2019 r., 10 w 2020 r.);
- za 2017 r. – 286 przedsiębiorców (79 w terminie, 194 w 2019 r., 13 w 2020 r.);
- za 2018 r. – 563 przedsiębiorców (499 w terminie, 56 w 2019 r. po terminie, ośmiu w 2020 r.).

Wykazy zakładów przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów złożyło:

- za 2016 r. – 209 przedsiębiorców (52 w terminie, jeden w 2017 r. po terminie, 151 w 2019 r., pięciu w 2020 r.);
- za 2017 r. – 77 przedsiębiorców (76 w terminie, jeden w 2019 r.);
- za 2018 r. – 429 przedsiębiorców (426 w terminie, trzech w 2019 r. po terminie).

Na podstawie danych wykazanych w sprawozdaniach o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych do obrotu baterii lub akumulatorów w Urzędzie ustalano obowiązek złożenia pozostałych sprawozdań, określonych dla wprowadzających baterie lub akumulatory. Do 30 czerwca 2020 r.:

- 42 wprowadzających złożyło sprawozdania, za 2016 r., o osiągniętych poziomach zbierania zużytych baterii przenośnych i akumulatorów przenośnych, 47 za 2017 r. oraz 105 za 2018 r.;
- 44 wprowadzających złożyło sprawozdania, za 2016 r., o wysokości należnej opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu zbierania baterii przenośnych i akumulatorów przenośnych, 49 za 2017 r. oraz 100 za 2018 r.;
- 217 wprowadzających złożyło sprawozdania, za 2016 r., o wysokości środków przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne, 256 za 2017 r. oraz 380 za 2018 r.

(akta kontroli str. 278-284, 325-331)

Do 30 czerwca 2020 r., sprawozdania o masie zebranych zużytych baterii przenośnych i akumulatorów przenośnych złożyło:

- za 2016 r. – 37 przedsiębiorców (36 w terminie i jeden w 2017 r. po terminie);
- za 2017 r. – 26 przedsiębiorców (19 w terminie, dwóch w 2018 r. po terminie, pięciu w 2019 r.);
- za 2018 r. – 21 przedsiębiorców (18 w terminie i trzech w 2019 r. po terminie).

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że *każdorazowo w przypadku powzięcia wiedzy o podmiocie zobowiązanym do złożenia sprawozdania w zakresie baterii i akumulatorów, który nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku (wniosek o wpis w rejestrze BDO lub informacja z zewnątrz), były wysyłane wezwania do uzupełnienia brakujących sprawozdań. Ogółem wysłano około 450 wezwań. Wobec podmiotów, które pomimo wezwania nie dopełnią obowiązku przedłożenia Marszałkowi Województwa zaległych sprawozdań w zakresie baterii i akumulatorów zostaną wszczęte postępowania egzekucyjne.*

(akta kontroli str. 273-276, 278-284, 299-301, 325-331)

W 2017 r. Marszałek podejmował działania wobec podmiotów, które nie złożyły sprawozdań w obowiązującym terminie. Marszałek przekazał PWIOŚ wykaz przedsiębiorców objętych przepisami o bateriach i akumulatorach, którzy

nieterminowo złożyli obowiązujące ich sprawozdania za 2016 r. Skierował także do Policji zawiadomienia o nieterminowej realizacji obowiązków sprawozdawczych przez 10 przedsiębiorców objętych tymi przepisami²⁸. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że od 2018 r. nie podejmowano takich działań z uwagi na *drastyczny wzrost ilości realizowanych zadań*.

(akta kontroli str. 278-284, 302-324)

Sprawdzeniem w zakresie terminowości sporządzania sprawozdań, ich zawartości oraz weryfikacji w Urzędzie, objęto wszystkie sprawozdania złożone przez sześciu wprowadzających oraz pięciu zbierających baterie lub akumulatory. Ogółem sprawdzono 22 złożone dokumenty:

- sześć sprawozdań o rodzaju i masie wprowadzonych do obrotu baterii i akumulatorów (jedno za 2016 r., dwa za 2017 r., trzy za 2018 r.),
- dwa sprawozdania o osiągniętych poziomach zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (za 2018 r.),
- dwa sprawozdania o wysokości należnej opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (za 2018 r.),
- dwa sprawozdania o wysokości środków przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne (za 2016 r. i 2018 r.),
- pięć wykazów zakładów przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, z których prowadzącymi wprowadzający baterie lub akumulatory obowiązany był zawrzeć umowę (po jednym za 2016 r. i 2017 r., trzy za 2018 r.),
- pięć sprawozdań o masie zebranych zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (jedno za 2016 r., po dwa za 2017 r. i 2018 r.).

Wszystkie zbadane dokumenty sporządzono zgodnie z wzorami określonymi w rozporządzeniach Ministra Środowiska²⁹. W obowiązującym terminie złożono zbadane sprawozdania za 2018 r. Sprawozdania za 2016 r. złożono 4 września 2019 r., a sprawozdania za 2017 r. – 26 marca 2019 r. oraz 21 sierpnia 2019 r.

(akta kontroli str. 332-333, 341-342)

Wyjaśnienia Dyrektora Departamentu odnośnie ustalania przedsiębiorców, którzy nie zrealizowali obowiązków sprawozdawczych oraz działań podejmowanych wobec nich, przedstawiono na stronie 15 tego wystąpienia pokontrolnego.

W badanej próbie nie stwierdzono braku sprawozdań w sytuacjach istnienia obowiązków sprawozdawczych, wynikających z przepisów ustawy o *bateriach i akumulatorach*. Jeden wprowadzający nie przedstawił natomiast Marszałkowi wykazu zakładów przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, a w wykazach dwóch wprowadzających, w punkcie dotyczącym zakładów przetwarzania pozostawiono puste pole lub podano *brak umowy z zakładem*

²⁸ Zgodnie z art. 193 ustawy o *odpadach*, orzekanie – między innymi – w sprawach nieterminowego realizowania obowiązku składania obowiązujących sprawozdań, następuje na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia* (Dz. U. z 2020 r. poz. 729). Zgodnie z art. 17 §1 tego kodeksu, oskarżycielem publicznym we wszystkich sprawach o wykroczenia jest Policja, chyba że ustawa stanowi inaczej.

²⁹ Rozporządzenia Ministra Środowiska z: 24 września 2009 r. w sprawie wzoru rocznego sprawozdania o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych do obrotu baterii i akumulatorów (Dz. U. Nr 172 poz. 1341), z 24 września 2009 r. w sprawie wzoru rocznego sprawozdania o osiągniętych poziomach zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (Dz. U. z 2009 r. Nr 163 poz. 1304), 17 września 2009 r. w sprawie wzoru rocznego sprawozdania o wysokości należnej opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (Dz. U. z 2009 r. Nr 160 poz. 1274), 12 lutego 2010 r. w sprawie wzoru rocznego sprawozdania o wysokości środków przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne (Dz. U. Nr 31 poz. 165), z 12 lutego 2010 r. w sprawie wzoru wykazu zakładów przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów (D. U. Nr 31 poz. 164).

przetwarzania. Obowiązek zawarcia pisemnych umów, przez wprowadzających baterie i akumulatory z prowadzącymi takie zakłady, został określony w art. 36 ust. 1 ustawy o bateriach i akumulatorach. Urząd nie podejmował działań w stosunku do podmiotu, który nie przekazał wykazu oraz podmiotu, który nie wykazał zawarcia umowy z zakładem przetwarzania.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że *ustawa o bateriach i akumulatorach nie przewiduje sankcji za brak umowy z zakładem przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów i marszałek województwa nie dysponuje podstawą prawną do jakichkolwiek działań wobec podmiotu, który nie zawarł umowy z zakładem przetwarzania. (...) Ustawa o bateriach i akumulatorach w obecnym brzmieniu nie motywuje wprowadzających BiA [baterie i akumulatory] do zawierania umów z zakładami przetwarzania zużyte BiA. Obowiązek przedkładania marszałkowi województwa wykazów zakładów przetwarzania, z którymi wprowadzający BiA zawarł umowę, o treści „brak umowy” lub „umowy nie zawarto” jest bezzasadny. Logicznym byłoby zniesienie obowiązku w zakresie zawierania umów i przedkładania wykazów lub przywrócenie sankcji za ich brak.*

(akta kontroli str. 332-341)

W badanych sprawozdaniach o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych baterii lub akumulatorów oraz w wykazach zakładów przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów – złożonych przez dwóch wprowadzających – brak było numeru rejestrowego wprowadzającego. Marszałek nie wystąpił do PWIOŚ o wszczęcie postępowania skutkującego nałożeniem kary administracyjnej na tych przedsiębiorców³⁰, ponieważ – jak wyjaśnił Dyrektor Departamentu – nałożenie kary byłoby krzywdzące dla przedsiębiorców i sprzeczne z zapisem art. 181a ustawy z 14 czerwca 1960 Kodeks postępowania administracyjnego³¹. Dyrektor wyjaśnił, że stan prawny obowiązujący w dniu wpływu sprawozdań nie pozwalał jednoznacznie stwierdzić czy przedsiębiorcy nie dopełnili obowiązku zamieszczenia numeru rejestrowego, ponieważ: wzory sprawozdań odnosiły się do numeru nadanego przez GIOŚ nieaktualnego w dniu złożenia sprawozdań; zapis art. 237aa ustawy o odpadach wskazuje, że do sporządzenia sprawozdań za 2017 r. i 2018 r. stosuje się przepisy dotychczasowe; składane równolegle sprawozdanie o wprowadzonych produktach nie zawiera pola na wpisanie numeru rejestrowego, co mogło dodatkowo wprowadzać w błąd przedsiębiorców.

Z danych przedstawionych w jednym badanym sprawozdaniu o wysokości środków przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne wynikał obowiązek wpłacenia, przez wprowadzającego do obrotu baterie i akumulatory samochodowe, kwoty 27 zł, na wydzielony rachunek Marszałka. Urząd weryfikował realizację tego obowiązku. Do przedsiębiorcy wysłano upomnienie, którego koszty pobrano z dokonanej wpłaty. Różnicę zaksięgowano na poczet należności. Przedsiębiorcę poinformowano o sposobie zaksięgowania wpłaty. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że w związku z niezpełnieniem zaległości będzie prowadzone dalsze postępowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str. 332-340)

³⁰ Zgodnie z art. 194 ust. 1 pkt 5a ustawy o odpadach, administracyjną karę pieniężną wymierza się za nieumieszczenie numeru rejestrowego na dokumentach sporządzanych w związku z prowadzoną działalnością. Zgodnie z art. 196 tej ustawy, administracyjną karę pieniężną wymierza, w drodze decyzji, wojewódzki inspektor ochrony środowiska właściwy ze względu na miejsce wytwarzania lub gospodarowania odpadami.

³¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 2456 ze zm. Zgodnie z art. 81a § 1 tej ustawy, Jeżeli przedmiotem postępowania administracyjnego jest nałożenie na stronę obowiązku bądź ograniczenie lub odebranie stronie uprawnienia, a w tym zakresie pozostają niedające się usunąć wątpliwości co do stanu faktycznego, wątpliwości te są rozstrzygane na korzyść strony.

W badanych sprawozdaniach przekazanych przez zbierających zużyte baterie przenośne i akumulatory przenośne nie zostały wykazane dane o masie baterii i akumulatorów zebranych bezpośrednio dla wprowadzającego baterie lub akumulatory, a także dla innych podmiotów. Przedsiębiorcy ci nie przedstawili zatem zaświadczeń o zebranych bateriach i akumulatorach³².

(akta kontroli str. 341)

4. Urząd nie dysponował danymi dotyczącymi liczby detalicznych sprzedawców baterii samochodowych kwasowo-ołowiowych oraz akumulatorów samochodowych kwasowo-ołowiowych, mających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego. Sprawozdania za 2016 r. o wysokości pobranej opłaty depozytowej i przekazanej nieodebranej opłaty depozytowej złożyło 60 tych sprzedawców, (w tym trzech po terminie), za 2017 r. – 52 sprzedawców (w tym dwóch po terminie), za 2018 r. – 52 sprzedawców (w tym trzech po terminie), za 2019 r. – 30 sprzedawców (w tym pięciu po terminie).

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że żaden przepis prawa nie nakłada na marszałka województwa obowiązku sporządzenia, a w konsekwencji bieżącej lub okresowej aktualizacji wykazu takich przedsiębiorców, jak również analogicznego działania w zakresie podmiotów zobowiązanych do złożenia sprawozdań o wysokości pobranej opłaty depozytowej i przekazanej nieodebranej opłaty depozytowej. Marszałek uzyskuje wiedzę w zakresie pobranej opłaty depozytowej i nieodebranej opłaty depozytowej na podstawie złożonych sprawozdań. Nie stanowią one podstawy do określenia liczby podmiotów prowadzących sprzedaż detaliczną baterii samochodowych i akumulatorów samochodowych, ponieważ mogą być punkty sprzedaży, w których wszyscy kupujący niebędący przedsiębiorcami przekazali zużyte baterie lub akumulatory. Ustawa o *bateriach i akumulatorach* nie nakłada na tych takich sprzedawców obowiązku sporządzania sprawozdań zerowych.

Na podstawie wykazanych w sprawozdaniach kwot pobranych i nieodebranych opłat depozytowych, w Urzędzie – z wykorzystaniem systemu WBZŚ – wyliczono kwotę należną Marszałkowi. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że kwoty wykazane w sprawozdaniach weryfikowane są poprzez analizę potwierdzeń pobrania i zwrotu opłat depozytowych, w trakcie kontroli w siedzibie przedsiębiorców.

(akta kontroli str. 278-284, 334-340, 342)

5. Zaświadczenia o zebranych zużytych bateriach przenośnych i akumulatorach przenośnych, w latach 2016 – 2018, zostały złożone przez jeden podmiot³³. Zaświadczenia te wpłynęły do Urzędu w obowiązującym terminie – do 28 lutego roku następującego po roku, za który je sporządzono. Wypełniono je według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2015 r. w *sprawie wzoru zaświadczenia o zebranych zużytych bateriach przenośnych lub zużytych akumulatorach przenośnych oraz ewidencji zaświadczeń o zebranych zużytych bateriach przenośnych lub zużytych akumulatorach przenośnych*³⁴. Urząd nie

³² Zgodnie z art. 59a ust. 1 ustawy o *bateriach i akumulatorach*, zbierający zużyte baterie lub zużyte akumulatory jest obowiązany wydać wprowadzającemu baterie lub akumulatory, z którym ma zawartą umowę, lub podmiotowi pośredniczącemu, z którym ma zawartą umowę, w terminie do dnia 28 lutego każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy, zaświadczenie o zebranych zużytych bateriach przenośnych lub zużytych akumulatorach przenośnych.

³³ Zaświadczenia za lata 2016 – 2017 złożył także inny podmiot, lecz wykazane w nich dane wskazywały, że nie prowadził on działalności w zakresie zbierania zużytych baterii przenośnych lub akumulatorów przenośnych. Za 2016 r. podmiot ten złożył sprawozdanie „zerowe”, a w sprawozdaniu za 2017 r. wykazał zebranie 0,001 kg baterii. W sprawozdaniach nie podano danych podmiotu wprowadzającego baterie lub akumulatory, dla którego było przeznaczone zaświadczenie, a także danych zakładu przetwarzania, do którego przekazano zebrane baterie.

³⁴ Dz. U. poz. 1329

podejmował działań wobec podmiotów nierealizujących obowiązku przekazania Marszałkowi takich zaświadczeń.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że w obowiązujących przepisach prawach brak jest zapisów zakładających na marszałka województwa obowiązek ustalenia liczby podmiotów zobowiązanych do przedkładania zaświadczeń o masie zebranych zużytych baterii i akumulatorów.

(akta kontroli str. 334-340, 342)

6. W latach 2016 – 2019, pracownicy Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu przeprowadzili jedną kontrolę (w 2017 r.) podmiotu objętego przepisami o bateriach i akumulatorach.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że ustawa o bateriach i akumulatorach nie określa minimalnej ilości kontroli w określonym okresie czasu, które powinien zrealizować marszałek województwa, oraz że kontrole przeprowadzane były w miarę możliwości kadrowych i dyspozycyjności pracowników merytorycznych, obciążonych terminowymi obowiązkami, które uległy kumulacji po wejściu w życie BDO. Marszałek nie występował do PWIOŚ o przeprowadzenie kontroli podmiotów objętych przepisami o bateriach i akumulatorach, gdyż – jak wyjaśnił Dyrektor Departamentu – nie było takiej potrzeby. W ramach współpracy z PWIOŚ, w 2017 r. Marszałek przekazał wykaz przedsiębiorców, którzy nieterminowo przekazali sprawozdania z zakresu gospodarowania bateriami i akumulatorami.

(akta kontroli str. 278-284, 343-344)

7. Na stronie internetowej samorządu województwa podkarpackiego³⁵ został zamieszczony *Wykaz miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory na terenie województwa podkarpackiego*. W wykazie tym, w jednym pliku pdf (101 stron) wyszczególniono – wraz z adresami – miejsca zbierania oraz punkty odbioru³⁶ zużytych baterii i akumulatorów. Wykaz opublikowano 26 lutego 2013 r., a zaktualizowano 27 października 2017 r.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że wykazy przesyłane są, przez wprowadzających do obrotu baterie i akumulatory, w dowolnych formatach (często nieedytowalnych), bez podziału na miejsca zbierania i punkty odbioru. Wykaz jest udostępniany do wglądu w budynku Urzędu na każde żądanie zainteresowanych osób lub poprzez sporządzenie kopii, w trybie określonym w ustawie z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko³⁷. Ustawa o bateriach i akumulatorach nie nakłada na marszałka województwa obowiązku udostępniania wykazu w inny jeszcze sposób np. poprzez przekazywanie gminom lub publikowanie w prasie. Do Urzędu nie dotarły sygnały dotyczące problemów z oddaniem zużytych baterii lub akumulatorów. Ustawa nie nakłada na marszałka obowiązku dokonywania zmian wykazu i jego aktualizowania, a od 2018 r. pracownicy merytoryczni w pierwszej kolejności obsługują rejestr BDO, udzielają konsultacji telefonicznych i osobistych w zakresie BDO. W najbliższym czasie rozpoczną weryfikację sprawozdań po raz pierwszy składanymi poprzez BDO i dodatkowo w rozszerzonym zakresie.

(akta kontroli str. 278-284)

³⁵ www.bip.podkarpackie.pl/attachments/article/154/Wykaz.pdf; zakładka: Samorząd – Informacja o środowisku – Gospodarka odpadami.

³⁶ Placówki oświatowe, handlowe i usługowe, urzędy, przedsiębiorstwa, zakłady, banki, instytucje oraz ich adresy

³⁷ Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 ze zm.)

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

1. Według BDO, w dniu 30 czerwca 2020 r. we właściwości Marszałka pozostawało 298 podmiotów wprowadzających sprzęt elektryczny i elektroniczny (dalej sprzęt) lub autoryzowanych przedstawicieli, 116 podmiotów zbierających sprzęt oraz dwa podmioty prowadzące zakłady przetwarzania sprzętu. Na terenie województwa nie posiadała swojej siedziby organizacja odzysku sprzętu. Urząd nie przedstawił danych dotyczących liczby podmiotów wprowadzających sprzęt oraz organizacji odzysku sprzętu, posiadających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego w latach 2016 – 2019, a także podmiotów zbierających sprzęt, prowadzących taką działalność na terenie województwa w tym okresie. Do dnia utworzenia rejestru BDO (do 24 stycznia 2018 r.) rejestr tych podmiotów prowadzony był przez GIOŚ, a BDO nie umożliwiała wygenerowania raportu na zadaną datę. Dane według stanu na 30 czerwca 2020 r. wynikają z danych przekazanych przez GIOŚ w 2018 r. i sukcesywnie aktualizowanych.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że *ustalenie rzeczywistej liczby podmiotów prowadzących w 2019 r. działalność w zakresie zbierania lub przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego będzie możliwe po złożeniu sprawozdań (składanych pierwszy raz Marszałkowi). Jeżeli system zostanie wyposażony w odpowiednią funkcjonalność będzie możliwe sporządzenie raportu porównawczego podmiotów wpisanych do rejestru BDO z podmiotami, które złożyły sprawozdania w zakresie objętym wpisem.*

(akta kontroli str. 273-276, 345-349)

Urząd nie dysponował informacjami dotyczącymi działalności wprowadzających sprzęt, które zgodnie z art. 73 ust. 2 pkt 5 ustawy o odpadach zobowiązani byli oni wykazać w sporządzonych sprawozdaniach. Sprawozdania za lata 2016 – 2018 przekazywane były do GIOŚ. Przepisem art. 237ea ustawy o odpadach ustalono, że 11 września 2020 r. jest ostatecznym terminem przekazania, marszałkom województw, sprawozdań za 2019 r. Urząd nie dysponował zatem informacjami, którzy przedsiębiorcy obowiązani byli do wniesienia opłaty produktowej oraz umożliwiającymi weryfikację prawidłowości wniesionych opłat. Urząd nie podejmował działań w celu uzyskania takich informacji. W okresie objętym kontrolą (do 29 lipca 2020 r.), na rachunek Urzędu dokonano po jednej wpłacie opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia, w 2018 r. i 2019 r., wymaganego, minimalnego poziomu zbierania zużytego sprzętu.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że *przepisy ustawy o zużytym sprzęcie (...) nie regulowały zasad współpracy pomiędzy GIOŚ a marszałkami województw. Marszałkowie nie posiadali również dostępu do bazy danych prowadzonej przez GIOŚ, w której gromadzone były informacje pochodzące ze sprawozdań składanych przez podmioty wprowadzające sprzęt.(...) Ustawa nie zawierała również delegacji dla marszałka województwa do występowania do GIOŚ o udostępnienie danych pozwalających ustalić czy wprowadzający sprzęt (...) wywiązywali się w latach 2016 – 2018 z obowiązków dotyczących opłaty produktowej i przeznaczenia środków na publiczne kampanie edukacyjne.*

(akta kontroli str. 273-276, 357-362)

Wprowadzający sprzęt, mający siedzibę na terenie województwa podkarpackiego, nie wnioskowali do Marszałka o zwolnienie z opłaty produktowej na podstawie art. 76 ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. W 2020 r. trzech przedsiębiorców wprowadzających sprzęt wpłaciło zabezpieczenie finansowe przeznaczone na pokrycie opłaty produktowej, w łącznej wysokości 1.988,6 zł. Zabezpieczenie wpłacono na rachunek Urzędu przeznaczony do obsługi wpłat z tytułu gospodarowania zużytym sprzętem. Do dnia zakończenia kontroli nie został

uruchomiony odrębny rachunek bankowy Urzędu, prowadzony w Banku Gospodarstwa Krajowego, przeznaczony do wpłacania depozytów stanowiących to zabezpieczenie.

(akta kontroli str. 345-349, 352-354)

2. Do Urzędu nie wpłynęły wnioski, przedsiębiorców wprowadzających sprzęt, o udzielenie pomocy de minimis polegającej na zwolnieniu z obowiązku prowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych dotyczących wprowadzonego sprzętu. W związku z obowiązkiem prowadzenia tych kampanii, dwóch wprowadzających sprzęt, w 2016 r., wpłaciło na rachunek Urzędu łącznie 220 zł, w 2017 r. jeden wprowadzający – 150 zł, w 2018 r. sześciu wprowadzających – łącznie 345 zł, w 2019 r. trzech wprowadzających – łącznie 298,34 zł. Prawidłowość wniesionych kwot weryfikowano w Urzędzie w oparciu o oświadczenia przedsiębiorców o wysokości przychodu netto osiągniętego w roku poprzedzającym wpłatę. Urząd nie dysponował informacjami, którzy przedsiębiorcy obowiązani byli do wniesienia wpłat wynikających z obowiązku prowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych i nie podejmował działań w celu uzyskania takich informacji. Wyjaśnienia Dyrektora Departamentu zamieszczono w punkcie 1 sekcji *Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny*.

(akta kontroli str. 345-349, 352-356)

3. W okresie objętym kontrolą, na terenie województwa podkarpackiego działalność prowadziły cztery zakłady przetwarzania zużytego sprzętu: dwa w latach 2016 – 2020, jeden do końca 2016 r. oraz jeden do końca 2017 r. Na podstawie przepisów ustawy *o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym*, które weszły w życie 1 stycznia 2017 r., przedsiębiorcy prowadzący takie zakłady zobowiązani byli do przeprowadzenia zewnętrznych audytów za 2017 r. i 2018 r. – celem sprawdzenia zgodności z przepisami prawa w zakresie ochrony środowiska – oraz przekazania marszałkom województw kopii sprawozdań z tych audytów³⁸. Marszałek otrzymał kopie dwóch sprawozdań z audytów za 2018 r. oraz kopię jednego sprawozdania z audytu za 2019 r. Kopie te przekazali przedsiębiorcy prowadzący działalność w latach 2016 – 2020. Audyty zostały przeprowadzone w obowiązującym terminie, przez audytorów spełniających wymagania określone w art. 67 ust. 1 i 1a ww. ustawy. Zakres audytów był zgodny z wymogami określonymi w art. 68 ust. 3 tej ustawy oraz w §7 rozporządzeń Ministra Środowiska *w sprawie rocznego audytu zewnętrznego organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zakładu przetwarzania*³⁹. Audytorzy nie stwierdzili nieprawidłowości i nie formułowali uwag.

Marszałek nie otrzymał, od przedsiębiorców prowadzących zakłady przetwarzania zużytego sprzętu, kopii sprawozdań z audytów za 2017 r. Obowiązek przekazania kopii takich sprawozdań marszałkom województw – nie później niż w terminie do dnia 15 maja roku następującego po roku kalendarzowym, którego audyt dotyczy – został określony w art. 70 ust. 2 ustawy *o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym*. Brak realizacji tego obowiązku – zgodnie z art. 91 pkt 47 tej ustawy – podlega administracyjnej karze pieniężnej, określonej w art. 92 pkt 3 tej ustawy.

³⁸ Zgodnie z art. 66 ust. 2 ustawy *o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym*, audyt przeprowadza się w terminie do dnia 30 kwietnia roku następującego po roku kalendarzowym, którego dotyczy. Zgodnie z art. 70 ust. 2 tej ustawy, kopie sprawozdań z audytów przekazuje się marszałkom województw do 15 maja roku następującego po roku kalendarzowym, którego audyt dotyczy. W art. 30 ustawy z 14 maja 2020 r. *o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2* określono, że 30 września 2020 r. jest terminem na przeprowadzenie audytu za 2019 r., a 15 listopada 2020 r. terminem na przekazanie marszałkowi województwa sprawozdania z tego audytu.

³⁹ Rozporządzenia: z 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. poz. 2133) oraz z 25 kwietnia 2019 r. (Dz. U. poz. 798)

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że zgodnie z przepisami ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, kontrole zakładów przetwarzania tego sprzętu przeprowadza wojewódzki inspektor ochrony środowiska i wywiązywanie się prowadzących takie zakłady z obowiązków określonych w tej ustawie, w tym w zakresie sporządzania audytu i przesłania odpowiednim organom sprawozdania z audytu, powinno być przedmiotem tych kontroli. Dyrektor Departamentu wskazał na cytowane powyżej przepisy art. 91 pkt 47 oraz 93 ust. 1 tej ustawy oraz stwierdził, że *ustawa ta jednoznacznie wskazuje organ odpowiedzialny za kontrolę stosowania przepisów tej ustawy i nie przewiduje żadnej roli dla marszałka województwa w tym zakresie. W tym przypadku nie można nawet domniemywać, że marszałek ma jakiegokolwiek uprawnienia do kontroli i egzekwowania obowiązków ustawowych dotyczących sporządzenia, przez prowadzących zakład przetwarzania, audytu zewnętrznego oraz przesłania odpowiednim organom, w tym marszałkowi województwa sprawozdania z przeprowadzonego audytu.*

(akta kontroli str. 273-276, 345-349, 357-363)

Pojazdy wycofane z eksploatacji

1. Marszałek prowadził wykaz przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu oraz punkty zbierania pojazdów (dalej wykaz). Zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, wykaz ten został zamieszczony w BIP. Zawierał on informacje wymagane art. 42 ust. 2 tej ustawy. Według wykazu, zaktualizowanego 17 lipca 2020 r., stacje demontażu pojazdów prowadziło 67 przedsiębiorców, a 12 punktów zbierania pojazdów. Dane z wykazu nie były spójne z danymi w BDO. W dniu 28 lipca 2020 r. w bazie tej zarejestrowanych było 57 podmiotów prowadzących stacje demontażu pojazdów oraz cztery prowadzące punkty zbierania pojazdów – mające siedzibę lub miejsce zamieszkania w województwie podkarpackim – oraz 61 podmiotów prowadzących działalność na terenie województwa.

Dyrektor Departamentu, w sprawie podanych wyżej różnic wyjaśnił, iż zgodnie z art. 50 ust. 1 pkt 2) ppkt b) i c) ustawy o odpadach, wpis do rejestru BDO przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów oraz przedsiębiorcy prowadzącego stacje demontażu pojazdów, w rozumieniu ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, marszałek województwa dokonuje na wniosek przedsiębiorcy. Ustawa o odpadach nie nakłada na marszałka obowiązku podejmowania jakichkolwiek działań zmierzających do nakłonienia przedsiębiorcy do złożenia wniosku o wpis do rejestru lub zmianę wpisu w rejestrze BDO.

(akta kontroli str. 33-42)

2. Według stanu na 30 czerwca 2020 r., we właściwości Marszałka pozostawało 885 przedsiębiorców objętych przepisami ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, z czego: 802 wprowadzających pojazdy, 70 prowadzących stacje demontażu, 12 prowadzących punkty zbierania pojazdów oraz jeden prowadzących strzępiarkę. Na koniec lat 2016 – 2019 stacje demontażu pojazdów prowadziło – odpowiednio – 68, 64, 64 oraz 71 przedsiębiorców pozostających we właściwości Marszałka, punkty zbierania pojazdów – 13, 13, 13, oraz 12 takich przedsiębiorców, a strzępiarkę – jeden przedsiębiorca. Według stanu na koniec 2018 r. we właściwości Marszałka pozostawało 603 wprowadzających samochody. Marszałek nie dysponował danymi dotyczącymi liczby przedsiębiorców prowadzących tę działalność na koniec lat 2016 – 2017 oraz 2019. W latach 2016 – 2017, organem właściwym dla nich był GIOŚ, a z BDO brak było możliwości wygenerowani raportu na zadaną datę.

(akta kontroli str. 273-276)

Marszałek podejmował działania wobec podmiotów, które nie składały sprawozdań o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi, a ujawnione były w rejestrze BDO, w tym wobec wprowadzających pojazdy, zobowiązanych do złożenia takich sprawozdań na podstawie art. 15 ustawy *o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji*. W latach 2019 – 2020 wystosowano 690 wezwań do złożenia tych sprawozdań. W 2017 r. Marszałek przekazywał organom ścigania informacje o podmiotach, które nieterminowo złożyły sprawozdania w zakresie gospodarowania odpadami (patrz przypis nr 28).

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż z uwagi na drastyczny wzrost liczby wykonywanych zadań, od roku 2018 zaprzestano tej praktyki.

Marszałek nie dokonywał ustaleń liczby podmiotów wprowadzających pojazdy na terytorium kraju zobowiązanych do uiszczenia opłaty produktowej.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż Urząd nie dysponował żadnymi dokumentami pozwalającymi określić ilość podmiotów zobowiązanych do składania sprawozdań w tym zakresie, gdyż w latach 2016 – 2017 sprawozdania te wpływały do GIOŚ. W latach tych, sprawozdania przedkładało ośmiu przedsiębiorców wprowadzających produkty, w tym stanowiące część składową lub przynależność innych produktów stanowiących przedmiot importu lub wewnątrzwspólnotowego nabycia, wymienionych w załączniku 4a do ustawy z 11 maja 2001 r. *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej*⁴⁰.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, iż oszacowanie liczby podmiotów wprowadzających pojazdy lub produkty, zobowiązanych do złożenia sprawozdania za rok 2019, będzie możliwe na podstawie wpisów do BDO. Zaznaczył jednak, iż zobowiązanym do złożenia sprawozdania jest podmiot, który faktycznie wprowadził pojazdy lub produkty w roku sprawozdawczym.

Marszałek analizował sprawozdania składane przez podmioty prowadzące stacje demontażu pojazdów celem ustalenia prawidłowej realizacji obowiązku dokonania wpłaty z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu odzysku i recyklingu odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji. W okresie objętym kontrolą wydał jedną decyzję w trybie art. 28 a ust. 6 ustawy *o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji*, na kwotę 2.518 zł⁴¹. W latach 2016 – 2020 na rachunek Urzędu wpłynęło łącznie 204.888,30 zł z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu odzysku lub recyklingu.

(akta kontroli str. 33-42)

Analiza pięciu, wybranych losowo, rocznych sprawozdań o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami nie wykazała nieprawidłowości. Wszystkie badane sprawozdania przekazane zostały w ustawowym terminie, nie zawierały braków formalnych. Prawidłowo wyliczono w nich osiągnięty, wymagany poziom recyklingu i odzysku. Do każdego sprawozdania dołączona była notatka pracownika dokonującego weryfikacji, zawierająca wyliczenie wymaganej opłaty⁴².

(akta kontroli str. 207)

⁴⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1932 ze zm.

⁴¹ OS-III.7245.78.75.2018 z 19.07.2018

⁴² wyliczenie było dokonywane przy pomocy Wojewódzkiego Banku Zanieczyszczeń Środowiska.

Opakowania i odpady opakowaniowe

1. Dokumenty DPR, DPO, EDPR oraz EDPO⁴³, wystawione za lata 2016 – 2019, wpływały do Urzędu w formie papierowej. Archiwizowane były w segregatorach, z zachowaniem podziału według poszczególnych przedsiębiorców prowadzących recykling odpadów opakowaniowych lub inny proces odzysku tych odpadów oraz przedsiębiorców eksportujących odpady opakowaniowe i dokonujących wewnątrzwspólnotowej dostawy tych odpadów, w celu poddania ich recyklingowi lub innemu niż recykling procesowi odzysku.

W Urzędzie nie dokonywano analiz w zakresie kompletności, a także rzetelności wszystkich otrzymanych dokumentów potwierdzających recykling lub inny niż recykling odzysk odpadów opakowaniowych, ponieważ – jak wyjaśnił Dyrektor Departamentu – marszałkom województw nie nakazuje tego żaden przepis prawa. Dyrektor wyjaśnił, że zgodność danych wykazanych w tych dokumentach z ilością odpadów przyjętych do odzysku, ilością odpadów przetworzonych oraz masą odpadów wykazaną w zbiorczych zestawieniach danych o odpadach i sposobach gospodarowania nimi, weryfikowana była w trakcie kontroli przedsiębiorców prowadzących odzysk odpadów opakowaniowych.

Sprawdzeniu, w zakresie prawidłowości wystawienie, poddano po 10 dokumentów DPR i DPO. Dokumenty te zostały sporządzone zgodnie z wzorem określonym w rozporządzeniach Ministra Środowiska⁴⁴, były kompletne, nie zawierały błędów formalnych, wykazane w nich kody odpadów odpowiadały wyszczególnionym rodzajom odpadów.

(akta kontroli str. 364-376, 427-428)

Roczne sprawozdania o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi, składane przez wprowadzających opakowania oraz produkty w opakowaniach, weryfikowane były w Urzędzie w zakresie poprawności wyliczenia opłaty produktowej oraz osiągniętych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych. W wyniku weryfikacji informacji zawartych w sprawozdaniach, w 2019 r. Marszałek wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie zobowiązania przedsiębiorcy do przedłożenia dokumentów DPR, DPO, EDPR lub EDPO za 2018 r. lub ich uwierzytelnionych kopii. Po ich przedłożeniu wydana została decyzja umarzająca postępowanie jako bezprzedmiotowe. W 2020 r., w związku z prowadzonym postępowaniem administracyjnym, Marszałek wydał dwie decyzje zobowiązujące przedsiębiorcę do przedłożenia kopii ewidencji opakowań wprowadzanych na rynek krajowy oraz kopii dokumentów DPO, DPR, EDPO lub EDPR⁴⁵.

(akta kontroli str. 365-383)

⁴³ DPR - dokument potwierdzający recykling odpadów opakowaniowych, w tym określający masę tych odpadów i sposób ich recyklingu, DPO - dokument potwierdzający inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych, w tym określający masę tych odpadów i sposób ich odzysku, EDPR - dokument potwierdzający odpowiednio eksport odpadów opakowaniowych albo wewnątrzwspólnotową dostawę odpadów opakowaniowych w celu poddania ich recyklingowi, w tym określający masę tych odpadów, EDPO - dokument potwierdzający odpowiednio eksport odpadów opakowaniowych albo wewnątrzwspólnotową dostawę odpadów opakowaniowych w celu poddania ich innemu niż recykling procesowi odzysku, w tym określający masę tych odpadów.

⁴⁴ Wystawione do 30 września 2018 r. zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z 15 grudnia 2014 r. w sprawie wzoru dokumentów DPO i DPR (Dz. U. poz. 1966), wystawione od 1 października 2018 r. zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z 11 września 2018 r. w sprawie dokumentów DPO i DPR (Dz. U. poz. 1809)

⁴⁵ Decyzja OS-III.7250.16.101.2017.2019.PT z 22 lipca 2020 r. dotycząca ewidencji i dokumentów za 2017 r., wydana w związku z wątpliwościami co do sprawozdania za 2017 r. oraz decyzja OS-III.7250.16.101.2018.2019.PT z 22 lipca 2020 r. dotycząca ewidencji i dokumentów za 2018 r., wydana w związku z wątpliwościami co do sprawozdania za 2018 r.

2. W latach 2016 – 2019, na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*, Marszałek przeprowadził 23 kontrole przestrzegania i stosowania przepisów tej ustawy (w 2016 r. zakończono 11 kontroli, w 2017 r. – 3 kontrole, w 2018 r. – 5 kontroli, w 2019 r. – 4 kontrole). Kontrolami objęto 21 przedsiębiorców. Nie prowadzono kontroli organizacji odzysku, w zakresie realizacji obowiązków wprowadzających produkty w opakowaniach, wynikających z tej ustawy. W planie na 2020 r. uwzględniono sześć kontroli przedsiębiorców. Do 29 lipca 2020 r. nie przeprowadzono żadnej z nich. Kontrole przedsiębiorców, którzy w ramach swojej działalności, w latach poprzedzających rok kontroli, wprowadzali do obrotu produkty w opakowaniach, obejmowały realizację obowiązków w zakresie naliczania i wpłacania opłaty produktowej oraz prowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych. W kontrolach prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych sprawdzano: dokumenty potwierdzające odzysk lub recykling, prowadzenie ewidencji odpadów, posiadanie wymaganych decyzji, prawidłowość procesu przetwarzania odpadów. We wszystkich kontrolach sprawdzano realizację obowiązków sprawozdawczych wobec Marszałka.

Jedna kontrola (przedsiębiorcy produkującego opakowania i worki foliowe z zakupionych regranulatów) została przeprowadzona w związku z nierealizowaniem obowiązków sprawozdawczych wobec Marszałka. Pozostałe kontrole wynikały z obowiązku przeprowadzania – przez marszałków województw – kontroli prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych, a także eksportujących odpady opakowaniowe oraz dokonujących wewnątrzspółnotowej dostawy odpadów opakowaniowych, określonego w art. 53 ust. 2 ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*.

(akta kontroli str. 365-376, 384-390, 429-434)

Nieprawidłowości stwierdzono w 12 kontrolach. Dotyczyły one głównie:

- zestawień danych o rodzaju i ilości odpadów i o sposobach gospodarowania nimi (niewykazanie działalności w zakresie zbierania odpadów, niespójność danych, błędnie określona masa odpadów, brak kodów zebranych odpadów przekazanych innym podmiotom, w jednej kontroli stwierdzono brak takich zestawień),
- ewidencji odpadów (błędna kwalifikacja wytwarzanych odpadów, nieokreślenie masy zagospodarowanych odpadów, błędnie wypełnione karty ewidencji odpadów),
- dokumentów potwierdzających recykling (nieterminowe wystawianie, nieaktualny wzór, brak numeru rejestrowego, błędne kody odpadów, określenie wnioskującego o wydanie dokumentu w przypadku odpadów innych niż komunalne, nieoznaczanie dat wpływu na wnioskach o wydanie dokumentów potwierdzających recykling).

Stwierdzono także brak realizacji obowiązku prowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych (w dwóch kontrolach) oraz obowiązków sprawozdawczych (w jednej kontroli), niezawiadomienie Marszałka o rozpoczęciu działalności (w dwóch kontrolach), rozpoczęcie działalności w zakresie zbierania odpadów przed uzyskaniem decyzji starosty (w jednej kontroli).

Marszałek poinformował inne organy o wynikach czterech kontroli, w celu wykorzystania tych informacji zgodnie z kompetencjami lub właściwością (w 2016 r. o wynikach jednej kontroli, w 2017 r. o wynikach dwóch kontroli, w 2018 r. o wynikach jednej kontroli). O wynikach wszystkich czterech kontroli poinformował PWIOŚ, a o wynikach jednej z nich – także Marszałka Województwa Małopolskiego i Starostę Powiatu Mieleckiego.

(akta kontroli str. 364-376, 391-399)

W latach 2016 – 2019, recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych prowadziło ogółem 31 przedsiębiorców, dla których Marszałek był organem właściwym do przeprowadzania kontroli⁴⁶. W okresie tym przeprowadzono 21 kontroli 20 takich przedsiębiorców. Kontrolami objęto czterech przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny rodzaj odzysku odpadów opakowaniowych wyłącznie w 2016 r. Jedną kontrolą objęto dwa różne podmioty, z których jeden prowadził tę działalność w latach 2016 – 2017 (do 30 kwietnia), a drugi w latach 2017 (od 1 maja) – 2019. Pozostałe 16 kontroli dotyczyło przedsiębiorców prowadzących taką działalność w latach 2016 – 2019. Dwóch spośród nich skontrolowano w 2016 r. i 2019 r., sześciu w 2016 r., dwóch w 2017 r., trzech w 2018 r., jednego w 2019 r.

Pięciu przedsiębiorców eksportowało odpady opakowaniowe oraz dokonywało wewnątrzspółnotowej dostawy tych odpadów. Czterech spośród nich prowadziło także recykling lub inny rodzaj odzysku odpadów opakowaniowych. Informacje dotyczące kontroli tych przedsiębiorców uwzględniono w poprzednim akapicie wystąpienia. Przedsiębiorca, który wyłącznie eksportował odpady opakowaniowe oraz dokonywał wewnątrzspółnotowej dostawy tych odpadów, prowadził tę działalność w latach 2017 – 2019. Kontrolę tego przedsiębiorcy przeprowadzono w 2019 r.

(akta kontroli str. 365-376, 435-448)

Marszałek przekazał Ministrowi Środowiska pisemne informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych w latach 2016 – 2018. Ministrowi Klimatu przekazał informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2019 r. Informacje te zostały także przekazane GIOŚ. Przekazano je w terminie określonym w art. 53 ust. 6 ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi. Zawierały one informacje o ustaleniach kontroli oraz o zawiadomieniach innych organów o stwierdzonych nieprawidłowościach.

(akta kontroli str. 449-467)

3. Urząd nie dysponował danymi dotyczącymi liczby wszystkich podmiotów objętych przepisami o gospodarowaniu opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, zobowiązanych do przekazania Marszałkowi sprawozdań za lata 2016 – 2019. Liczbę przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny proces odzysku odpadów opakowaniowych ustalił na podstawie otrzymanych dokumentów DPO i DPR. Liczbę wprowadzających produkty w opakowaniach, na koniec lat 2016 – 2018, Urząd ustalił na podstawie złożonych sprawozdań oraz na podstawie list przedsiębiorców, w imieniu których rozliczały się organizacje odzysku, a na 30 czerwca 2020 r. – na podstawie danych z BDO. Liczbę organizacji odzysku opakowań ustalono na podstawie składanych sprawozdań oraz wpisów w BDO.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że do roku 2018 marszałek województwa nie miał obowiązku prowadzenia rejestrów ani systemów umożliwiających ustalenie liczby podmiotów objętych przepisami o gospodarowaniu opakowaniami i odpadami opakowaniowymi. (...) W obowiązujących przepisach prawa brak jest zapisów nakładających na marszałka województwa obowiązek ustalenia liczby podmiotów zobowiązanych do przedłożenia sprawozdań.

Do 30 czerwca 2020 r. dokumenty sprawozdawcze złożyło:

- za 2016 r. – 1.372 przedsiębiorców objętych przepisami o gospodarowaniu opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, w tym 995 wprowadzających produkty w opakowaniach, 20 prowadzących recykling odpadów

⁴⁶ Piętnastu przez cały ten okres, dwóch w latach 2017 – 2019, sześciu w latach 2018 – 2019, jeden w latach 2017 – 2018, jeden w latach 2016 – 2017, pięciu wyłącznie w 2016 r., jeden wyłącznie w 2017 r.

opakowaniowych, jeden prowadzący inny niż recykling proces odzysku tych odpadów, dwie organizacje odzysku opakowań;

- za 2017 r. – 1.380 przedsiębiorców, w tym 987 wprowadzających, 23 prowadzących recykling, jeden prowadzący inny niż recykling proces odzysku, dwie organizacje odzysku opakowań;
- za 2018 r. – 1.459 przedsiębiorców, pozostających we właściwości Marszałka na koniec 2018 r., w tym 1.076 wprowadzających, 23 prowadzących recykling, jeden prowadzący inny niż recykling proces odzysku, dwie organizacje odzysku opakowań.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. we właściwości Marszałka pozostawały 3.162 podmioty objęte przepisami o gospodarowaniu opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, w tym: 2.923 podmioty wprowadzające produkty w opakowaniach (dane z raportu wygenerowanego z BDO), 22 prowadzących recykling, jeden prowadzący inny niż recykling proces odzysku, dwie organizacje odzysku opakowań. Urząd nie określił liczby podmiotów wprowadzających produkty w opakowaniach według stanu na koniec 2019 r., z uwagi na brak sprawozdań za 2019 r.⁴⁷ oraz brak możliwości wygenerowania raportu z BDO na zadaną datę. Liczby przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny rodzaj odzysku oraz liczba organizacji odzysku były tożsame ze stanem na 30 czerwca 2020 r.

(akta kontroli str. 273-276, 365-376)

Analizą w zakresie terminowości przekazywania sprawozdań, ich zawartości i weryfikacji w Urzędzie, objęto sześć sprawozdań⁴⁸, w tym jedno złożone przez organizację samorządu gospodarczego. Ustalono, że sprawozdania zostały złożone zgodnie z obowiązującym wzorem i zawierały wszystkie tabele wymagane do wypełnienia przez przedsiębiorców prowadzących działalność wyszczególnioną w sprawozdaniach wśród danych identyfikujących podmiot. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie realizacji obowiązku wykazania opłaty produktowej oraz środków na sfinansowanie publicznych kampanii edukacyjnych. Urząd weryfikował dokonanie opłaty produktowej oraz przekazania, na rachunek Marszałka, środków przeznaczonych na kampanie edukacyjne. W trzech sprawozdaniach wykazano poddanie odzyskowi i zarazem recyklingowi 24,45 Mg papieru i tektury; 23,102 Mg tworzyw sztucznych; 1,369 Mg stali. W trzech sprawozdaniach nie wykazano odpadów poddanych recyklingowi i odzyskowi

Cztery sprawozdania złożono w obowiązującym terminie, a sprawozdania za 2017 r. w dniach 14 grudnia 2018 r. i 15 maja 2020 r. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że w dniu dokonywania weryfikacji wniosku o wpis do rejestru BDO, Urząd uzyskał wiedzę o niezłożeniu tych sprawozdań w terminie. Podmioty zostały poinformowane o obowiązkach w zakresie sprawozdawczości i przedłożyły zaległe sprawozdania.

(akta kontroli str. 365-376, 468-469)

W ramach działań w celu właściwej realizacji obowiązków sprawozdawczych przez przedsiębiorców objętych przepisami o gospodarowaniu opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, w 2017 r. Marszałek przesłał do komend Policji siedem zawiadomień o podmiotach, które przekazały sprawozdania po obowiązującym terminie. W latach 2019 – 2020, po dokonaniu analizy wpisów do rejestru BDO, Marszałek przysyłał przedsiębiorcom wezwania do złożenia zaległych sprawozdań o produktach w opakowaniach, opakowaniach, o gospodarowaniu opakowaniami oraz o opłacie produktowej.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że w przepisach brak jest zapisów nakładających, na marszałka województwa, obowiązek nakładania sankcji – na podmioty

⁴⁷ Termin na złożenie sprawozdań za 2019 r. został przesunięty do 11 września 2020 r.

⁴⁸ Do badania wylosowano po dwa sprawozdania za lata 2016 – 2018.

zobowiązane do przedłożenia sprawozdań z zakresu ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi – za nieprzedłożenie lub nieterminowe przedłożenie tych sprawozdań. Żaden przepis prawa nie zobowiązuje marszałka do podejmowania takich działań. Istnieje co prawda tryb nakładania grzywny, jednak termin wszczęcia postępowania o nałożenie sankcji zawęża się do jednego roku od popełnienia wykroczenia. Z uwagi na drastyczny wzrost ilości realizowanych zadań, po 2017 r. nie zawiadamiano Policji o nieterminowym przekazywaniu sprawozdań.

(akta kontroli str. 365-376, 400-426)

Określone w sprawozdaniach informacje dotyczące kampanii edukacyjnych weryfikowane były w Urzędzie w zakresie dokonania wpłat wykazanych kwot. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że *zweryfikowanie czy kwota przeznaczona na kampanie edukacyjne została prawidłowo wyliczona jest możliwe tylko podczas kontroli. (...) Kampanie edukacyjne prowadzone były tylko przez organizacje odzysku opakowań. (...) Dane zawarte w sprawozdaniach zweryfikować można tylko podczas kontroli, na podstawie faktur za przejęcie obowiązku od przedsiębiorców oraz zestawienia kosztów poniesionych przez organizację odzysku opakowań za kampanie edukacyjne.*

(akta kontroli str. 365-376)

4. W 2016 r. we właściwości Marszałka⁴⁹ pozostawało 18 przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych, posiadających zezwolenie na przetwarzanie odpadów o masie przekraczającej 400 Mg, w 2017 r. – 15 takich przedsiębiorców, w 2018 r. – 17 przedsiębiorców. W latach 2016 – 2018, jeden spośród tych przedsiębiorców eksportował także odpady opakowaniowe oraz dokonywał wewnątrzwspólnotowej dostawy tych odpadów o masie przekraczającej 400 Mg. Przedsiębiorcy ci byli zobowiązani do przeprowadzenia zewnętrznego audytu, celem sprawdzenia wiarygodności danych zawartych w dokumentach DPR, dokumentach DPO, dokumentach EDPR, dokumentach EDPO oraz dokumentach celnych i fakturach.

Audytorzy przekazali Marszałkowi sprawozdania z audytów: 12 przedsiębiorców pozostających we właściwości Marszałka i zobowiązanych do przeprowadzenia audytu obejmującego 2016 r., 13 takich przedsiębiorców zobowiązanych do przeprowadzenia audytów obejmujących 2017 r., 14 przedsiębiorców zobowiązanych do przeprowadzenia audytu obejmującego 2018 r.

Zakresy przeprowadzonych audytów były zgodne z określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 21 grudnia 2015 r. *w sprawie rocznego audytu zewnętrznego przedsiębiorców wystawiających dokumenty DPO, DPR, EDPO lub EDPR*⁵⁰. Sprawozdania z audytów przekazano Marszałkowi w terminie określonym w tym rozporządzeniu⁵¹, z wyjątkiem dwóch sprawozdań z audytu za 2016 r. oraz jednego sprawozdania z audytu za 2017 r. Opóźnienie w przekazaniu dwóch spośród tych sprawozdań spowodowane było przeprowadzeniem audytu po terminie określonym w ustawie *o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*⁵². Audyty

⁴⁹ Zgodnie z art. 8 pkt 7 ustawy *o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*, do 31 grudnia 2017 r. marszałkiem właściwym dla przedsiębiorcy prowadzącego recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych był marszałek właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania przedsiębiorcy, a od 1 stycznia 2018 r. – ze względu na miejsce prowadzenia działalności.

⁵⁰ Dz. U. poz. 2264

⁵¹ Do 15 czerwca roku następującego po roku kalendarzowym, którego audyt dotyczy.

⁵² Zgodnie z art. 46 ust. 2 ustawy *o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*, audyt przeprowadza się w terminie do dnia 30 kwietnia roku następującego po roku kalendarzowym, którego dotyczy. Jedno sprawozdanie z audytu za 2017 przekazano 18 sierpnia 2018 r., po przeprowadzeniu audytu 17 i 18 lipca 2018 r. (79 dni po terminie na przeprowadzenie audytu), a jedno sprawozdanie za 2016 r. – 27 lipca 2017 r., po przeprowadzeniu audytu 5 i 6 lipca 2017 r. (67 dni po terminie).

przeprowadzali weryfikatorzy środowiskowi posiadający akredytacje wydane przez Polskie Centrum Akredytacji.

(akta kontroli str. 365-376, 435-446, 470-477)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierealizowanie obowiązku kontroli przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych, a także przedsiębiorcy eksportującego odpady opakowaniowe oraz dokonującego wewnątrzwspólnotowej dostawy odpadów opakowaniowych, z częstotliwością określoną w przepisach ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*.

Zgodnie z art. 53 ust. 2 tej ustawy, marszałek województwa co najmniej raz na 3 lata przeprowadza kontrolę takich podmiotów.

Nie została zachowana częstotliwość kontroli ośmiu spośród 31 przedsiębiorców prowadzących ww. działalność, dla których Marszałek był organem właściwym do przeprowadzenia kontroli. W latach 2017 – 2019 nie przeprowadzono kontroli przedsiębiorcy prowadzącego (w latach 2016 – 2019) recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych oraz eksportującego odpady opakowaniowe i dokonującego wewnątrzwspólnotowej dostawy tych odpadów. W latach 2016 – 2019 nie przeprowadzono kontroli jednego przedsiębiorcy prowadzącego w tym okresie recykling lub inny proces odzysku odpadów opakowaniowych, w latach 2017 – 2019 nie przeprowadzono kontroli pięciu przedsiębiorców prowadzących tę działalność w latach 2016 – 2019, a w latach 2017 – 2019 nie przeprowadzono kontroli przedsiębiorcy prowadzącego tę działalność w tym okresie.

Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu wyjaśnił, że brak realizacji kontroli w ilości określonej przepisem ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi* spowodowany był znacznym wzrostem obciążenia pracą dwóch pracowników (od czerwca 2020 r. trzech pracowników) realizujących zadania Marszałka wynikające z tej ustawy. Po uruchomieniu BDO, liczba podmiotów obsługiwanych przez Urząd wzrosła trzykrotnie. Pracownicy ci większość czasu poświęcają na obowiązki związane z BDO, w tym weryfikowanie wniosków o wpis do rejestru, opłat rejestrowych i rocznych oraz prowadzenie spraw związanych z opłatą produktową. Weryfikują ponadto sprawozdania i dokumenty DPO i DPR. Pomimo pracy w godzinach nadliczbowych nie udało się przeprowadzić wszystkich zaplanowanych kontroli.

(akta kontroli str. 365-376, 435-448)

2. Nierzetelnie sprawowana kontrola przestrzegania przepisów ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi* w zakresie realizacji obowiązku przeprowadzania rocznych audytów zewnętrznych, przez przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*, marszałek województwa sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów tej ustawy w zakresie objętym jego właściwością.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 tej ustawy, przedsiębiorcy prowadzący recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych, którzy wystawiają dokumenty DPO oraz dokumenty DPR i posiadają zezwolenie na przetwarzanie odpadów

pozwalające na odzysk odpadów o masie przekraczającej 400 Mg, są obowiązani do przeprowadzenia rocznego audytu zewnętrznego.

Audytorzy przekazali Marszałkowi sprawozdania z audytów 12 spośród 18 przedsiębiorców zobowiązanych do przeprowadzenia audytu obejmującego 2016 r. i pozostających we właściwości Marszałka, 13 spośród 15 przedsiębiorców zobowiązanych do przeprowadzenia audytu obejmującego 2017 r. oraz 14 spośród 17 takich przedsiębiorców zobowiązanych do przeprowadzenia audytu obejmującego 2018 r. Marszałek, pomimo dysponowania danymi wskazującymi którzy przedsiębiorcy zobowiązani byli do przeprowadzenia audytów nie ustalił czy zrealizowali oni obowiązek przeprowadzenia audytu, a w związku z tym czy przestrzegali, w tym zakresie, przepisów ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*.

Zgodnie z art. 56 ust. 1 pkt 15 i 16 ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*, pieniężnej karze administracyjnej podlega ten, kto wbrew przepisowi art. 46 ust. 1 tej nie przeprowadza audytu w terminie określonym w art. 46 ust. 2 [do 30 kwietnia roku następującego po roku kalendarzowym, którego audyt dotyczy] oraz kto wbrew przepisowi art. 46 ust. 3 tej ustawy nie przeprowadza audytu w terminie określonym w tym przepisie.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że w latach 2016 – 2017 Marszałek weryfikował podmioty zobowiązane do poddania się audytowi zewnętrznemu wyłącznie w trakcie przeprowadzanych kontroli, na podstawie dokumentów DPR, DPO, EDPR, EDPO. Ustawa o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi* wprowadziła sankcje karne za nieprzestrzeganie audytu, przez podmioty do tego zobowiązane, dopiero od 1 stycznia 2018 r. (...) Wobec podmiotów, które pomimo ciężącego na nich obowiązku nie przedłożyli audytu za lata 2017 – 2018, prowadzone są postępowania wyjaśniające, po czym niezwłocznie zostaną podjęte działania mające na celu wyegzekwowania ustawowego obowiązku.

Do wyjaśnień (z 29 lipca 2020 r.) nie zostały załączone kserokopie dokumentów potwierdzających podjęcie takich działań.

(akta kontroli str. 365-376, 435-445, 470-475)

3. Niezrealizowanie obowiązku wezwania przedsiębiorców, prowadzących recykling lub inny proces odzysku odpadów opakowaniowych, do przeprowadzenia audytów zewnętrznych za 2017 r. i 2018 r.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*, obowiązującym od 1 stycznia 2018 r., w przypadku gdy przedsiębiorca, prowadzący recykling lub inny rodzaj odzysku odpadów opakowaniowych, pomimo ciężącego na nim obowiązku nie przeprowadził audytu do 30 kwietnia roku następującego po roku kalendarzowym, którego dotyczy, marszałek województwa wzywa go do przeprowadzenia audytu w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania przez niego wezwania.

Do 31 lipca 2020 r. Marszałek nie otrzymał sprawozdań z audytów dwóch przedsiębiorców posiadających siedzibę lub miejsce zamieszkania na terenie województwa podkarpackiego, prowadzących w 2017 r. recykling lub inny rodzaj odzysku odpadów opakowaniowych, zobowiązanych do przeprowadzenia audytu. Do tego dnia nie otrzymał także sprawozdań z audytów trzech przedsiębiorców prowadzących w 2018 r. taką działalność na terenie województwa podkarpackiego, także zobowiązanych do przeprowadzenia audytu. Pomimo tego, Marszałek nie wezwał tych przedsiębiorców do przeprowadzenia audytów.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że działań nie podejmowano z uwagi na drastyczny wzrost ilości zadań realizowanych od roku 2018.

(akta kontroli str. 365-376, 440-443, 472-476)

4. Nieuruchomienie rachunku w Banku Gospodarstwa Krajowego, przeznaczonego na wniesienie zabezpieczenia finansowego na pokrycie opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia minimalnego rocznego poziomu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Zgodnie z art. 27 ust. 2 pkt 1 ustawy o *zużytych sprzęcie* elektrycznym i elektronicznym, zabezpieczenie finansowe przeznaczone na pokrycie opłaty produktowej ma, między innymi, formę depozytu wpłacanego na odrębny rachunek bankowy właściwego urzędu marszałkowskiego, prowadzony w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Do dnia zakończenia kontroli nie został uruchomiony rachunek, o którym mowa w cytowanym przepisie.

Pani Ewa Stawarz – główny księgowy Urzędu – wyjaśniła, że Urząd rozpoczął przygotowania i uzgodnienie niezbędne do otwarcia rachunku. Uzgodnień wymaga między innymi: wykaz użytkowników posiadacza rachunku i zakres uprawnień, wysokość opłat za czynności bankowe, ustalenie źródeł finansowania opłat, ustalenie wydatków na ten cel w budżecie Województwa (wydatki tego typu nie są ujęte w budżecie z uwagi na bezkosztową obsługę Urzędu przez PKO BP). W związku z trwającą reorganizacją Urzędu, polegającą na przeniesieniu zadań ewidencjonowania wpłat za korzystanie ze środowiska z Departamentu Budżetu i Finansów do Departamentu Ochrony Środowiska, rachunek zostanie otwarty niezwłocznie po zakończeniu trwających zmian organizacyjnych.

(akta kontroli str. 345-354)

OCENA CZĄSTKOWA

Nadzór Marszałka nad podmiotami wprowadzającymi na rynek krajowy produkty i produkty w opakowaniach oraz gospodarującymi odpadami poużytkowymi i opakowaniowymi nie zapewniał realizacji – przez wszystkie podmioty – obowiązków wynikających z przepisów o gospodarowaniu odpadami.

Brak bazy danych dostarczającej kompletnej informacji powodował, że Marszałek nie dysponował pełną wiedzą o takich podmiotach, pozostających w jego właściwości. W efekcie nie był w stanie stwierdzić czy sprawozdania przekazali mu wszyscy zobowiązani to tego przedsiębiorcy. Brak sprawozdań uniemożliwiał weryfikację realizacji obowiązków, między innymi, w zakresie opłaty produktowej, depozytowej oraz prowadzenia kampanii edukacyjno-informacyjnych. Nadzór w tym zakresie sprawowany był w stosunku do podmiotów wywiązujących się z obowiązków sprawozdawczych. Realizację tych obowiązków (w tym w zakresie zaległych sprawozdań) egzekwowano w stosunku do przedsiębiorców dokonujących wpisu do rejestru BDO. Do czasu jego utworzenia Marszałek nie podejmował działań w celu ustalenia liczby podmiotów zobowiązanych do przekazania mu sprawozdań. Pomimo że w przepisach prawa brak jest zapisów nakładających taki obowiązek na marszałka województwa, to posiadanie takiej wiedzy było istotne dla rzetelnej realizacji obowiązków kontroli przestrzegania przepisów ustawy o *bateriach i akumulatorach* oraz ustawy o *gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*, przypisanych w tych ustawach marszałkom województw.

Pomimo przypisania Marszałkowi obowiązków kontrolnych, kontrole podmiotów, w miejscach prowadzenia działalności, przeprowadzane były w ograniczonym zakresie. Nie wszystkie podmioty prowadzące recykling lub inny rodzaj odzysku odpadów opakowaniowych zostały skontrolowane z częstotliwością określoną

w ustawie o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi. Istotny wpływ na ograniczony zakres kontroli podmiotów, funkcjonujących na rynku odpadów poużytkowych, miała liczba pracowników realizujących zadania Marszałka dotyczące wprowadzających produkty i produkty w opakowaniach oraz gospodarującymi odpadami poużytkowymi i opakowaniowymi, nieadekwatna do zakresu zadań wynikających z obowiązujących przepisów.

Pomimo nieotrzymania sprawozdań z audytów niektórych przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny rodzaj odzysku odpadów opakowaniowych, zobowiązanych do przeprowadzenia audytów, nie zostały podjęte jakiegokolwiek działania.

OBSZAR

3. Zapewnienie warunków dla właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz sprawowanie skutecznego nadzoru nad rynkiem odpadów komunalnych

Opis stanu faktycznego

1. Marszałek dysponował danymi o odpadach komunalnych, wykazanymi w sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu gospodarowania tymi odpadami, przekazywanych przez prezydentów miast, burmistrzów i wójtów. Dane te dotyczyły między innymi:

- masy poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych odebranych z terenów gmin, sposobu ich zagospodarowania oraz nazwy i adresu instalacji, do których zostały przekazane odebrane odpady komunalne;
- masy przekazanych do składowania pozostałości z sortowania i mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych odebranych i zebranych z terenów gmin oraz nazw i adresów składowisk, na które przekazano te pozostałości;
- osiągniętych poziomów recyklingu.

W oparciu o dane zawarte w tych sprawozdaniach, nieweryfikowane z dokumentami źródłowymi, monitorowano realizację celów gospodarki odpadami komunalnymi, określonych w planach gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego. Monitoring prowadzono w oparciu o wskaźniki monitoringu przyjęte dla odpadów komunalnych w tych planach.

Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach, w ramach opracowania w 2016 r. projektu WPGO 2022 oraz w 2019 r. projektu jego aktualizacji, dokonano analiz obejmujących rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów. Nie zlecano wykonania badań i analiz w takim zakresie, a także morfologii odpadów wytwarzanych na terenie województwa.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że żaden z przepisów prawa nie nakładał na Marszałka obowiązku zlecenia badań morfologii odpadów, a wydatkowanie środków na finansowanie zadań nie stanowiących zadań własnych lub zleconych może być potraktowane jako naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Wyjaśnił także, iż wystarczająca jest morfologia odpadów określona w *Krajowym programie gospodarki odpadami*, ponieważ specyfika odpadów wytwarzanych na terenie województwa nie odbiega od przedstawionej w tym programie.

(akta kontroli str. 478-489)

Określona w tym planie morfologia odpadów komunalnych została ustalona na podstawie badań przeprowadzonych w 2008 r.

Marszałek nie dysponował szczegółowymi danymi dotyczącymi zagospodarowania odpadów komunalnych po ich przetworzeniu, w inny sposób niż składowanie. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że nie ma podstaw prawnych do pozyskania i gromadzenia takich danych, jednak monitorowanie sposobów postępowania z takimi odpadami leży w obszarze zainteresowania Departamentu, z uwagi na odpowiedzialność samorządu województwa za tworzenie i aktualizację wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Wyjaśnił, że w celu uzyskania informacji o tego rodzaju odpadach utrzymywany był stały kontakt z samorządami gminnymi oraz operatorami instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, organizowano spotkania robocze z operatorami instalacji, analizowano dane ze sprawozdań.

W wyniku tych kontaktów Urząd zidentyfikował problemy z zagospodarowaniem odpadów o kodzie 19 12 12⁵³, powstających w wyniku przetwarzania odpadów komunalnych. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, frakcja ta nie może być deponowana na składowiskach i kierowana jest do produkcji paliw alternatywnych. Ze względu na brak odpowiedniego rynku zbytu dla tego rodzaju paliw, a także przepisy ograniczające możliwość termicznego przekształcania odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z ich przetworzenia (do 30% masy wytworzonych odpadów komunalnych), odpady o kodzie 19 12 12 są magazynowane w znacznych ilościach, co z kolei ogranicza możliwości przerobowe odpadów o kodzie 20 03 01⁵⁴.

Zidentyfikowano także problemy z zagospodarowaniem odpadów zbieranych selektywnie. Jak wyjaśnił Dyrektor Departamentu, ograniczenia ilości przetwarzania tych odpadów wynikały z braku wystarczającej liczby odrębnych instalacji do ich przetwarzania, co powodowało, że trafiały one do instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, a także z braku możliwości przetwarzania frakcji palnej pochodzącej z ich przetwarzania oraz wyczerpania pojemności magazynów tych odpadów. Dyrektor Departamentu wyjaśnił: *Doświadczenia pokazały, że większość przedsięwzięć zgłoszonych i uwzględnionych w WPGO nie została zrealizowana przez podmioty, które deklarowały budowę/rozbudowę instalacji. Sytuacja ta miała wpływ na wystąpienie w 2018 roku problemów w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych, które mogą być przetwarzane jedynie w instalacjach wskazanych w WPGO. (...) Samorząd województwa nie może realizować żadnych inwestycji w zakresie gospodarki odpadami i nie może innym podmiotom nakładać obowiązku realizacji takich zadań. W związku z tym w planie inwestycyjnym (załącznik do WPGO) uwzględniono planowane inwestycje dotyczące odpadów komunalnych, które w ramach otwartego naboru zostały zgłoszone przez podmioty prywatne oraz gminy. (...) WPGO nie jest aktem prawa miejscowego i jego postanowienia niestety nie mają mocy wiążącej. Samorząd województwa nie został również uprawniony do podejmowania działań dyscyplinujących wobec inwestorów, którzy na etapie opracowywania WPGO zadeklarowali realizację przedsięwzięć.*

W związku z problemami z zagospodarowaniem odpadów komunalnych, samorząd województwa poszerzał listę instalacji zastępczych dla poszczególnych regionów gospodarki odpadami, a Marszałek: dokonywał zmian pozwoleń zintegrowanych w zakresie możliwości przyjęcia do przetworzenia – w określonym czasie – większej masy odpadów o kodzie 20 03 01; koordynował przemieszczanie odpadów do

⁵³ Kod 19 12 12 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów, inne niż wymienione w 19 12 11. Kod 19 12 11 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów, zawierające substancje niebezpieczne

⁵⁴ Kod 20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne

instalacji, które w danym okresie miały rezerwy mocy przerobowych; występował do Polskiej Grupy Energetycznej o jak najszybszą realizację drugiego etapu instalacji do termicznego przetwarzania odpadów komunalnych z odzyskiem energii, zlokalizowanej w Rzeszowie⁵⁵. Po zniesieniu regionów w gospodarce odpadami komunalnymi, w piśmie do Ministra Klimatu⁵⁶ Marszałek wskazał na konsekwencje wprowadzonych zmian oraz wyraził oczekiwanie wprowadzenia zakazu przetwarzania niesegregowanych odpadów komunalnych poza terenem województwa, na którym zostały wytworzone (tak jak zakładano w pierwotnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw), określenia sytuacji wyjątkowych od tego zakazu, a także wprowadzenia sankcji karnych za naruszenie zasady bliskości⁵⁷. O problemach z zagospodarowaniem odpadów Marszałek informował Ministra Środowiska oraz Ministra Klimatu i postulował:

- ograniczenie zakazu termicznego przetwarzania odpadów komunalnych, w ilości większej niż 30% wytworzonych, wyłącznie do odpadów o kodzie 20 03 01 i wprowadzenie ograniczeń w imporcie odpadów palnych z zagranicy⁵⁸;
- przyśpieszenie prac nad mechanizmami wpływającymi na efektywność ekonomiczną zakładów zajmujących się recyklingiem odpadów oraz systemem wsparcia dla wprowadzających na rynek produkty wytworzone z odpadów⁵⁹;
- dokonanie szczegółowej analizy niedorozwoju instalacji do recyklingu oraz zezwolenie, na czas określony, na deponowanie odpadów palnych na składowiskach odpadów, co pomimo sprzeczności z celami gospodarki odpadami mogło być jedynym możliwym rozwiązaniem zapobiegającym nieodbieraniu odpadów od mieszkańców⁶⁰;
- przyśpieszenie prac nad wypracowaniem odpowiednich instrumentów wsparcia dla prowadzących recykling odpadów lub wprowadzenie ograniczeń dla wytwórców opakowań i produktów niedających się do recyklingu⁶¹;
- rozważenie zmiany art. 35b ustawy o odpadach w taki sposób, by – do czasu zafunkcjonowania systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta – zakaz termicznego przetwarzania większego odsetka odpadów komunalnych ustalany był bez uwzględnienia masy odpadów powstających w wyniku przetwarzania odpadów komunalnych⁶².

Marszałek przekazał Ministrowi Klimatu pismo Związku Bieszczadzkich Gmin Pogranicza, pismo przewodniczącego Konwentu Wójtów i Burmistrzów Powiatu Rzeszowskiego oraz petycję złożoną przez ośmiu przedsiębiorców odbierających odpady i prowadzących instalacje do przetwarzania odpadów zebranych

⁵⁵ Pisma OS-III.7011.1.1.2019.KS z 7 stycznia 2019 r., 17 stycznia 2019 r., 27 lutego 2019 r., 31 marca 2020 r.

⁵⁶ Pismo OS-III.7011.15.2019.KS z 20 listopada 2019 r.

⁵⁷ Zasada, która nakazuje gospodarować odpadami możliwie blisko możliwie blisko miejsca ich powstania. Zgodnie z art. 20 ustawy o odpadach, odpady – z uwzględnieniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami – w pierwszej kolejności poddaje się przetwarzaniu w miejscu ich powstania. Odpady, które nie mogą być przetworzone w miejscu ich powstania, przekazuje się uwzględniając hierarchię sposobów postępowania z odpadami oraz najlepszą dostępną technikę, do najbliższej położonych miejsc, w których mogą być przetworzone.

⁵⁸ Pismo do Ministra Środowiska S-III.7013.55.2018.KS z 18 lipca 2018 r. W odpowiedzi, Minister Środowiska wskazał, że w celu spełnienia kryteriów dopuszczania odpadów do składowania należy w pierwszej kolejności podjąć działania zwiększające efektywność prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów, a w dalszej kolejności pozostałe zmieszane odpady komunalne powinny być przetwarzane w instalacjach mechaniczno-biologicznego przetwarzania w taki sposób, aby powstawało jak najwięcej odpadów nadających się do recyklingu i odzysku albo do termicznego przetwarzania.

⁵⁹ Pismo do Ministra Środowiska OS-III.7013.65.2019.KS z 1 sierpnia 2019 r.

⁶⁰ Pismo do Ministra Środowiska OS-III.7013.55.2018.KS z 15 września 2018 r.

⁶¹ Pismo do Ministra Klimatu OS-III.7011.15.2019.KS z 20 listopada 2019 r.

⁶² Pismo do Ministra Klimatu OS-III.7011.20.2019.BF z 31 grudnia 2019 r. przekazane w raz z petycją złożoną przez ośmiu przedsiębiorstw zbierających odpady komunalne i prowadzących instalacje przetwarzające te odpady

selektywnie, informowano o trudnej sytuacji w zagospodarowaniu odpadów komunalnych⁶³.

(akta kontroli str. 478-565)

Uchwalony w okresie objętym kontrolą WPGO 2022⁶⁴ stanowił aktualizację *Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego na lata 2012 – 2017* (dalej WPGO 2012)⁶⁵. W marcu 2019 r. zostały podjęte prace nad aktualizacją WPGO 2022. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że główną przyczyną podjęcia tych prac był przewidywany wzrost ilości wytwarzanych odpadów, co wymagało powstania nowych lub zwiększenia mocy istniejących instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, oraz że prace koncentrują się na zbilansowaniu ilości wytwarzanych odpadów i ujęciu w planie inwestycyjnym dodatkowej niezbędnej infrastruktury służącej gospodarowaniu odpadami.

Zidentyfikowane i określone w WPGO 2022, główne problemy w zakresie gospodarowania odpadami na terenie województwa podkarpackiego to:

- nieosiągnięcie, przez niektóre gminy, wymaganego prawem poziomu ograniczenia składowania odpadów ulegających biodegradacji, co wynikało ze znacznych odległości gmin od instalacji przetwarzających zmieszane odpady w inny sposób niż składowanie;
- nieadekwatne – do wzrastającego, wymaganego poziomu recyklingu niektórych odpadów – zwiększanie się ilości instalacji do recyklingu;
- nieprzekazywanie, przez niektórych właścicieli nieruchomości, odpadów komunalnych zgodnie z wymogami prawa i powstawanie dzikich wysypisk odpadów;
- brak możliwości wyodrębnienia niektórych odpadów komunalnych przetwarzanych w instalacjach, ze względu na klasyfikowanie ich pod takim samym kodem jak odpady przemysłowe;
- mogące wystąpić w niektórych regionach trudności w zagospodarowaniu pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów oraz z sortowania odpadów⁶⁶
- nieutworzenie przez niektóre gminy stacjonarnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- brak selektywnego zbierania odpadów komunalnych w niektórych gminach ze względu na niewystarczającą wydajność instalacji przetwarzających takie odpady lub znaczną odległość od instalacji.

W 2017 r. zostało sporządzone sprawozdanie z realizacji WPGO 2012 w latach 2014 – 2016. Podstawą do jego sporządzenia były głównie: dane z wojewódzkiego systemu odpadowego, wydane decyzje administracyjne w zakresie gospodarki odpadami, informacje zawarte w sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, roczne sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, roczniki statystyczne, dane uzyskane na podstawie ankietyzacji, roczniki statystyczne.

⁶³ W odpowiedzi na petycję, Minister Klimatu poinformował, że ustawą z 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz.1579) wprowadzono przepisy usprawniające weryfikację postępów w realizacji przedsięwzięć związanych z budową lub rozbudową instalacji termicznego przetwarzania odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, oraz że prowadzone były prace nad przepisami wynikającymi z tzw. pakietu odpadowego.

⁶⁴ Plan uchwalony 5 stycznia 2017 r. przez Sejmik Województwa Podkarpackiego (uchwała nr XXXI/551/17)

⁶⁵ Plan uchwalony 27 sierpnia 2012 r. przez Sejmik Województwa Podkarpackiego (uchwała nr XXIV/409/12)

⁶⁶ Ze względu na przepisy obowiązujące od 1 lipca 2018 r. wskazujące, że instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi regionu mogą być wyłącznie instalacje posiadające status instalacji regionalnej, przy jednoczesnym prawnym zakazie składowania odpadów poza regionem, w którym zostały wytworzone.

W 2019 r. Urząd rozpoczął prace nad sprawozdaniem z realizacji WPGO 2022, obejmującym lata 2017 – 2019. Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że do jego sporządzenia zostaną wykorzystane analizy danych o odpadach komunalnych, przekazanych przez gminy w sprawozdaniach za lata 2017 – 2018. Analizy takie zostały dokonane w związku z przystąpieniem do aktualizacji WPGO 2022. Wyjaśnił, że realizacja obowiązku sprawozdawczego z realizacji WPGO jest trudna do wykonania po wprowadzeniu zmian w ustawie o *odpadach* i ustawie o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, w związku ze zmianą terminów na przekazanie sprawozdań za 2019 r., a także ze względu na problemy z funkcjonowaniem BDO i ograniczone możliwości wykorzystania tej bazy⁶⁷. O problemach tych Marszałek informował Ministra Klimatu⁶⁸

(akta kontroli str. 478-489, 804-817)

2. Wszystkie gminne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, sporządzone za lata 2016 – 2018, zostały terminowo przekazane Marszałkowi. Wszystkie gminy wykazały osiągnięcie wymaganych poziomów odzysku i recyklingu papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. W 2016 r. wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne, odpadów budowlanych i rozbiórkowych nie osiągnęło 15 gmin, w 2017 r. – 9 gmin, w 2018 r. – 6 gmin. W 2017 r. poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania został przekroczony w sześciu gminach, w 2018 r. w dwóch gminach.

W Urzędzie weryfikowano sprawozdania w zakresie kompletności wymaganych danych oraz prawidłowości obliczenia mas odebranych i zebranych odpadów i zamieszczenia ich w poszczególnych działach sprawozdań. Wykonanie sprawozdań za 2018 r. umożliwiała udostępniona przez Urząd aplikacja, co eliminowało nieprawidłowości najczęściej popełniane w sprawozdaniach. Program umożliwiał na bieżąco zadawanie pytań przez przedstawicieli gmin i wymianę informacji z pracownikami Urzędu. Celem pomocy w poprawnym sporządzeniu sprawozdań, przed zbliżającym się terminem na ich przekazanie, w Urzędzie organizowane były spotkania, do udziału w których zapraszano przedstawicieli wszystkich gmin oraz PWIOŚ. W przypadku wątpliwości odnośnie wypełniania sprawozdań Urząd konsultował się z Ministerstwem Środowiska, a uzyskane wyjaśnienia przekazywano do gmin.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że *weryfikacji sprawozdań dokonywano na podstawie doświadczenia, posiadanej wiedzy, zapisów decyzji administracyjnych w zakresie gospodarki odpadami, informacji zawartych w zbiorczych zestawieniach danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, a także zawartych w rejestrze podmiotów gospodarujących odpadami.* (...) Dyrektor wyjaśnił, że w wyniku weryfikacji sprawozdań można było stwierdzić jedynie błędy w ich sporządzeniu, ponieważ nierzetelność sprawozdań wynikać może z analizy dokumentów źródłowych jakimi są sprawozdania podmiotów odbierających i zbierających odpady, prowadzących PSZOK, a tymi sprawozdaniem nie dysponuje Marszałek. Wyjaśnił także, że współpraca z PWIOŚ, w zakresie weryfikacji sprawozdań z gmin, polegała na wymianie informacji podczas spotkań i rozmów telefonicznych.

⁶⁷ Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu, w BDO brak było modułów do składania sprawozdań innych niż o odpadach komunalnych, brak było informacji w zakresie weryfikacji sprawozdań oraz możliwości generowania raportów według zadanych kryteriów, nieprecyzyjnie funkcjonowała wyszukiwarka danych.

⁶⁸ Pisma OS-III.7011.3.2020.BF z 24 kwietnia 2020 r., 4 maja 2020 r., 3 czerwca 2020 r.

W przypadku stwierdzenia błędów w sprawozdaniach lub wątpliwości co do prawidłowości zawartych w nim informacji, pracownicy Urzędu – w sposób niesformalizowany – przekazywali, osobom sporządzającym sprawozdania z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, informacje o konieczności skorygowania tych sprawozdań. Marszałek wystosował pisemne wezwanie do poprawienia jednego spośród sprawozdań sporządzonych za lata 2016 – 2018. Wójt Gminy Dębowiec został wezwany do poprawienia sprawozdania za 2016 r., w związku z brakiem reakcji po telefonicznej informacji Urzędu o konieczności złożenia korekty sprawozdania. Wójt nie złożył korekty sprawozdania w terminie wyznaczonym w wezwaniu. O zaistniałej sytuacji Marszałek poinformował PWIOŚ, który wszczął postępowanie w sprawie wymierzenia Gminie kary pieniężnej.

(akta kontroli str. 566-620)

3. Marszałek terminowo⁶⁹ przekazał, Ministrowi Środowiska, roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi na obszarze województwa podkarpackiego, sporządzone za lata 2016 – 2018. Zawierały one wszystkie informacje wymagane przepisem art. 9s ust. 3 ustawy o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*. Opracowano je na podstawie danych wykazanych w sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi sporządzonych przez poszczególne gminy. Sprawozdania Marszałka sporządzono zgodnie z wzorami określonymi w rozporządzeniach Ministra Środowiska⁷⁰. Minister występował do Marszałka o zweryfikowanie sprawozdań za lata 2016 – 2018. Uwagi Ministra dotyczyły: błędnych kodów odpadów; ujmowania odpadów w niewłaściwych częściach sprawozdań; wskazania niewłaściwego procesu zagospodarowania odpadów lub braku określenia takiego procesu; niewskazania roku sprawozdawczego, w którym niektóre odpady zostały wykazane jako odebrane lub zebrane; niewskazania nazwy i adresu instalacji, do której przekazano odpady; niewskazania (w przypadku jednej gminy) osiągniętego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia. Poprawione sprawozdania przekazano Ministrowi w terminie 30 dni od otrzymania informacji o potrzebie skorygowania sprawozdań⁷¹.

Zgodnie z tymi sprawozdaniami, w województwie podkarpackim w 2016 r. zebrano i odebrano 526.370 Mg odpadów komunalnych, w 2017 r. – 525.674 Mg, w 2018 r. – 623.006 Mg. Procesom odzysku⁷² poddano:

- w 2016 r. – 429.188 Mg zebranych i odebranych odpadów komunalnych, w tym procesom wstępnym poprzedzającym wstępne przetwarzanie, przed poddaniem odpadów któremukolwiek z innych procesów odzysku⁷³ (np. sortowaniu, kruszeniu, demontażowi, zagęszczaniu, granulacji, rozdrabnianiu, przepakowywaniu, separacji) – 392.753 Mg;
- w 2017 r. – 447.825 Mg, w tym procesom wstępnym – 409.168 Mg;
- w 2018 r. – 509.103 Mg, w tym procesom wstępnym – 409.415 Mg, (ponadto odzyskowi poza instalacjami i urządzeniami poddano 3.237 Mg odpadów).

⁶⁹ Do 15 lipca roku następującego po roku, którego sprawozdanie dotyczyło (art. 9s ust. 2 ustawy o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*)

⁷⁰ Sprawozdanie za lata 2016 – 2017 zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska z 17 czerwca 2016 r. w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych i zebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi (Dz. U. poz. 934), a sprawozdanie za 2018 r. – zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Środowiska z 26 lipca 2018 r. w ww. sprawie (Dz. U. poz. 1627)

⁷¹ W terminie określonym w art. 9s ust. 4 ustawy o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*

⁷² Określonym w załączniku nr 1 do ustawy o *odpadach*

⁷³ Procesom wymienionym w pozycjach R1 – R11 załącznika nr 1 do ustawy o *odpadach*

Procesom unieszkodliwiania⁷⁴ poddano:

- w 2016 r. – 48.708 Mg odebranych i zebranych odpadów komunalnych, w tym poprzez składowanie 48.573 Mg;
- w 2017 r. – 58.514 Mg, w tym poprzez składowanie 58.353 Mg;
- w 2018 r. – 98.911 Mg, w tym poprzez składowanie 98.076 Mg.

W 2016 r. zmagazynowano 1.953 Mg zebranych i odebranych odpadów komunalnych, w 2017 r. – 2.251 Mg, a w 2018 r. – 8.368 Mg. Podmiotom zbierającym odpady przekazano 46.372 Mg odpadów w 2016 r. oraz 17.084 Mg w 2017 r. W 2018 r. osobom fizycznym przekazano 3.386 Mg odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 621-629)

4. Według stanu na koniec 2016 r. oraz 2017 r., na terenie województwa podkarpackiego funkcjonowały 82 instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, będące we właściwości Marszałka, z czego: dziewięć do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, dziewięć do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji, pięć sortowni selektywnie zebranych frakcji surowcowych, sześć do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów, 39 do innego zagospodarowania odpadów komunalnych, 14 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Na koniec 2018 r. funkcjonowały 84 instalacje (liczba instalacji do innego zagospodarowania odpadów uległa zwiększeniu do 41, liczby pozostałych instalacji były zgodne ze stanem na koniec lat 2016 – 2017), a na koniec 2019 r. – 115 instalacji, z czego: 10 do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, dziewięć do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji, sześć sortowni, siedem do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów, 69 do innego zagospodarowania odpadów⁷⁵, 14 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Status regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych posiadało:

- na koniec 2016 r. – 18 instalacji (dziewięć do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, pięć do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji, cztery składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne);
- na koniec 2017 r. – 19 instalacji (dziewięć do mechaniczno-biologicznego przetwarzania, sześć do odpadów ulegających biodegradacji, cztery składowiska);
- na koniec 2018 r. – 20 instalacji (dziewięć do mechaniczno-biologicznego przetwarzania, sześć do odpadów ulegających biodegradacji, pięć składowisk.

Na koniec 2019 r. funkcjonowało 18 instalacji komunalnych, z czego: 10 do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów i osiem składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Instalacje te wykazane zostały na liście opublikowanej w BIP w dniu 6 września 2019 r., zaktualizowanej 28 października 2019 r. Wszystkie instalacje będące we właściwości Marszałka zostały uwzględnione w WPGO.

(akta kontroli str. 630-635)

W latach 2016 – 2017, plany kontroli instalacji sporządzane były wspólnie z planami przeglądów pozwoleń zintegrowanych. W planach tych uwzględniano wyłącznie kontrole instalacji posiadających takie pozwolenia, w tym kontrole instalacji do

⁷⁴ Określonym w załączniku nr 3 do ustawy o odpadach

⁷⁵ Wzrost liczby instalacji będących we właściwości Marszałka wynikał ze zmiany przepisów dotyczących instalacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, tj. wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839)

odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. W planie na 2016 r. i 2017 r. przewidziano, a następnie zrealizowano, po dwie takie kontrole.

W latach 2018 – 2019, kontrole instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych uwzględniano w planach kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska, opracowanych na podstawie zarządzeń Marszałka⁷⁶. Plany kontroli sporządzano po dokonaniu analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa. W planie na 2018 r. przewidziano, a następnie przeprowadzono, kontrole czterech podmiotów prowadzących instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Na 2019 r. zaplanowano kontrole dwóch takich podmiotów. Nie zrealizowano jednej kontroli – kontroli prowadzącego regionalną instalację przetwarzania zielonych odpadów komunalnych. Kontrolę przewidywano w trzecim lub czwartym kwartale 2019 r., lecz po zmianie przepisów dotyczących gospodarowania odpadami, od 6 września 2019 r. Marszałek nie był organem uprawnionym do kontroli tej instalacji⁷⁷. W latach 2016 – 2019 pracownicy Urzędu przeprowadzili także sześć kontroli interwencyjnych nieujętych w planach.

W planach na lata 2016 – 2019, w związku z obowiązkiem dokonywania analizy pozwoleń zintegrowanych, określonym w art. 216 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, uwzględniono przeglądy ogółem 18 instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Przeglądy te wykonano. Przeprowadzono także 20 pozaplanowych przeglądów takich instalacji, w związku z ogłoszeniem, w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, konkluzji BAT⁷⁸.

Ogółem, w latach 2016 – 2019, Marszałek przeprowadził 15 kontroli, w trakcie których skontrolował 21 instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych⁷⁹, z czego: w 2016 r. – trzy kontrole obejmujące pięć instalacji, w 2017 r. – pięć kontroli (osiem instalacji), w 2018 r. – sześć kontroli (siedem instalacji), w 2019 r. – jedną kontrolę (jedną instalację). Dokonał 38 przeglądów, którymi objął 60 instalacji⁸⁰, z czego: w 2016 r. – osiem przeglądów (dziewięć instalacji), w 2017 r. – sześć przeglądów (sześć instalacji), w 2018 r. – 14 przeglądów (25 instalacji), w 2019 r. – 10 przeglądów (20 instalacji).

W latach 2016 – 2019 skontrolowano lub objęto przeglądami 10 (wszystkie) funkcjonujących, w dniu 31 grudnia 2019 r., instalacji do mechaniczno-biologicznego

⁷⁶ Zarządzenie nr 43/2017 z 26 października 2017 r. w sprawie zasad prowadzenia kontroli realizacji zadań w Departamencie Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego oraz zarządzenia nr 14/2018 z 16 lutego 2018 r. w sprawie sposobu przeprowadzania przez pracowników Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa.

⁷⁷ Zgodnie z art. 9w ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w wersji obowiązującej od 6 września 2019 r., Marszałek województwa sprawował kontrolę nad prowadzącym regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych w zakresie przyjmowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, a w wersji obowiązującej od 6 września 2029 r., Marszałek województwa sprawuje kontrolę nad prowadzącym instalację komunalną. Zgodnie z art. 35 ust. 6 ustawy o odpadach, w wersji obowiązującej od 6 września 2019 r., instalacją komunalną jest instalacja do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych lub pozostałości z przetwarzania tych odpadów.

⁷⁸ Konkluzje BAT (Best Available Techniques) – dokument sporządzony na podstawie dokumentu referencyjnego, który formułuje wnioski dotyczące najlepszych dostępnych technik dla instalacji nim objętych, a także wskazuje poziomy emisji powiązane z BAT. Zgodnie z art. 215 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, organ właściwy do wydania pozwolenia dokonuje analizy warunków pozwolenia zintegrowanego niezwłocznie po publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej konkluzji BAT odnoszących się do głównej działalności danej instalacji, lecz nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia publikacji.

⁷⁹ Różnica pomiędzy liczbą kontroli a liczbą skontrolowanych instalacji wynika z sytuacji objęcia kontrolami więcej niż jednej instalacji funkcjonującej u kontrolowanego podmiotu.

⁸⁰ Występowały sytuacje, że w trakcie przeglądu obejmowano nim więcej niż jedną instalację, a także sytuacje, że w danym roku dokonywano dwukrotnie przeglądu tej samej instalacji (zaplanowany przegląd, a następnie przegląd wynikający z konkluzji BAT).

przetwarzania odpadów, sześć spośród dziewięciu funkcjonujących w tym dniu instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji, jedną spośród sześciu sortowni selektywnie zebranych frakcji surowcowych⁸¹, cztery spośród siedmiu instalacji, w których wytwarzano paliwa alternatywne z odpadów; dziewięć spośród 14 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Kontrolami i przeglądami objęto także 23 spośród 69 innych instalacji, w których zagospodarowywano odpady komunalne, przy czym w latach 2016 – 2018 skontrolowano 21 spośród 41 takich instalacji, funkcjonujących w dniu 31 grudnia 2018 r. (patrz przypis 75).

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że brak było możliwości przeprowadzenie większej liczby kontroli i przeglądów, ponieważ zarządzenia Marszałka określały, których podmiotów nie należy uwzględniać przy dokonywaniu analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa⁸², a także ze względu na obciążenie pracą pracowników Urzędu (aktualizacja WPGO, konieczność dotrzymania terminów rozpatrzenia wniosków o wydanie lub zmiany decyzji administracyjnych, udzielanie informacji i odpowiedzi na pytania dotyczące sprawozdawczości w zakresie odpadów komunalnych, udzielanie wyjaśnień dotyczących BDO).

(akta kontroli str. 630-673)

W latach 2016 – 2020, w związku z prowadzonymi postępowaniami administracyjnymi w sprawie wydania pozwoleń sektorowych lub zintegrowanych, Marszałek wystąpił do PWIOŚ o przeprowadzenie 33 kontroli instalacji przetwarzających odpady komunalne. W związku z wpływającymi do Urzędu interwencjami wystąpił o przeprowadzenie kontroli dwóch przedsiębiorców prowadzących takie instalacje. Przekazując protokoły z czterech kontroli przeprowadzonych w latach 2016 – 2019, Marszałek poinformował PWIOŚ o stwierdzonych w nich nieprawidłowościach. Nieprawidłowości dotyczyły głównie naruszeń warunków określonych w pozwoleniach zintegrowanych.

Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu wyjaśnił, że *zarówno z przepisów ustawy o odpadach jak i ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie wynika, że marszałek województwa winien co do zasady informować wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o nieprawidłowościach stwierdzonych w trakcie kontroli. W związku z tym przekazywanie wyników kontroli jest uznaniowe, w szczególności w przypadku braku możliwości podjęcia wystarczająco skutecznych działań.*

(akta kontroli str. 636-645, 674-727)

W dniu 6 września 2019 r., w BIP⁸³ została zamieszczona *Lista funkcjonujących oraz planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji, na terenie województwa podkarpackiego, instalacji komunalnych, o których mowa w art. 38b ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach*. Listę zaktualizowano 28 października 2019 r. Obejmowała ona 10 instalacji komunalnych do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz osiem instalacji do przetwarzania odpadów powstałych w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Wyszczególnione instalacje zostały uwzględnione w WPGO 2022. Marszałek nie wydawał decyzji odmawiających wpisu na tę listę.

(akta kontroli str. 636-645)

⁸¹ Nie uwzględniono kontroli instalacji, w których mechaniczne przetwarzanie odpadów selektywnie zbieranych odbywa się na tej samej linii co przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych).

⁸² Analizy nie dokonywano, między innymi, w stosunku do zakładów, które w roku poprzedzającym były objęte kontrolami PWIOŚ.

⁸³ www.bip.podkarpackie.pl/informacja-o-srodowisku/gospodarka-odpadami

W latach 2016 – 2020 (do 30 czerwca), Marszałek wydał trzy decyzje, w których odmawiał zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów komunalnych. Decyzje te wydano w wyniku postępowań prowadzonych w stosunku do instalacji wymagających uzyskania pozwoleń zintegrowanych. Marszałek odmówił:

- decyzją z 30 marca 2016 r. – uwzględnienia wniosku przedsiębiorcy w zakresie: wnioskowanej maksymalnej ilości odpadów planowanych do kompostowania, dopuszczenia do kompostowania dwóch rodzajów odpadów⁸⁴, dopuszczenia do zbierania sześciu rodzajów odpadów⁸⁵;
- decyzją z 21 sierpnia 2018 r. – uwzględnienia wniosku przedsiębiorcy w zakresie udzielenia zezwolenia na: przyjmowanie do produkcji paliwa alternatywnego, od odbiorców zewnętrznych, trzech rodzajów odpadów⁸⁶; magazynowania odpadów palnych, w hali sortowniczej i na placu technologicznym, w ilościach mogących stwarzać zagrożenie pożarowe;
- decyzją z 4 marca 2020 r. – wydania pozwolenia zintegrowanego na eksploatację instalacji do kompostowania odpadów biodegradowalnych⁸⁷.

(akta kontroli str. 635-646, 728-758)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Marszałka podejmowane w celu zapewnienia właściwego odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie województwa podkarpackiego.

Marszałek dysponował danymi niezbędnymi do dokonywania rzetelnej oceny stanu gospodarowania tymi odpadami. Monitorował realizację określonych dla nich celów i identyfikował problemy związane z ich zagospodarowaniem. Podejmował doraźne działania redukujące występujące problemy. Do ministra właściwego do spraw środowiska występował z postulatami wprowadzenia przepisów prawa ukierunkowanych na zapobieganie powstawaniu problemów z odpadami. W związku z ich występowaniem i zmianami sytuacji w gospodarce odpadami komunalnymi wszczynane były prace nad aktualizacją WPGO.

Marszałek podejmował działania w celu zapewnienia poprawności gminnych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Na podstawie tych sprawozdań rzetelnie sporządzał i terminowo przekazywał, ministrowi właściwemu do spraw środowiska, sprawozdania wojewódzkie.

Prawidłowo realizowany był obowiązek kontroli przedsiębiorców prowadzących instalacje przetwarzające odpady komunalne.

⁸⁴ 02 01 06 Odchody zwierzęce, ex 19 12 12 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 – frakcja o wielkości 0-20 mm

⁸⁵ 02 01 03 Odpadowa masa roślinna, 02 03 04 Surowce i produkty nie nadające się do spożycia i przetwórstwa, 02 06 01 Surowce i produkty nieprzydatne do spożycia i przetwórstwa, 03 01 05 Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa i fornir inne niż wymienione w 03 01 05, 20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, 20 03 02 Odpady z targowisk

⁸⁶ 10 12 10 Odpady palne (paliwo energetyczne) – do wzbogacania energetycznego, w ilości 25.000 Mg/rok; ex 19 12 12 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11, frakcja nadsitowa w ilości 25.000 mg/rok; 19 12 12 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11, w ilości 20.000 Mg/rok

⁸⁷ Decyzją Ministra Klimatu z 8 czerwca 2020 r. decyzja uchylona w całości i przekazana do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.

4. Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2016 – 2017, w ramach akcji edukacyjno-informacyjnych dotyczących właściwego postępowania z odpadami, Urząd zorganizował kampanie mające na celu podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytymi bateriami. Przeprowadzono konkursy zbierania zużytych baterii i nagrodzono placówki oświatowe z terenu województwa, które w przeliczeniu na jednego ucznia zebrały ich najwięcej. Zebranych zostało – odpowiednio – 47 oraz 31 ton zużytych baterii. Przeprowadzenie edukacji ekologicznej zlecono podmiotowi zewnętrznemu⁸⁸. Polegała ona na:

- przeprowadzeniu zajęć warsztatowo-edukacyjnych w 50 placówkach oświatowych;
- zorganizowaniu, w dwóch centrach handlowych w Rzeszowie, otwartych stoisk, gdzie przekazywano informacje o obowiązku i potrzebie zbiórki zużytych baterii i akumulatorów⁸⁹;
- zorganizowaniu spotkań podsumowujących akcje zbierania zużytych baterii, podczas których istniała możliwość obejrzenia wystaw edukacyjnych i wysłuchania wykładów o bateriach;
- wykonaniu i rozpowszechnieniu materiałów promujących kampanię.

W 2019 r. Urząd przeprowadził kampanię „Sprzątanie świata Podkarpacie 2019”, w ramach której zlecono podmiotowi zewnętrznemu przeprowadzenie dla uczniów szkół podstawowych: konkursu i testu wiedzy wraz z grami i ćwiczeniami ekologicznymi, konkursu na bajkę „odpadową”, konkursu literackiego na miniaturkę poetycką, konkursu filmowego na etiudę filmową inspirowaną hasłem akcji „Sprzątanie świata 2019”. Podczas gali podsumowującej akcję rozdano nagrody, wygłoszono wykład na temat ochrony środowiska oraz zorganizowano stoisko edukujące o zagrożeniach zaśmiecania lasów. Wydatki na realizację wszystkich wymienionych działań wyniosły 67,4 tys. zł i zostały poniesione z przestrzeganiem zasad określonych w art. 44 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁹⁰.

W latach 2016 – 2019, Województwo Podkarpackie powierzało corocznie podmiotowi zewnętrznemu przeprowadzenie akcji edukacyjnych służących zmianie nawyków związanych z nielegalnym oraz szkodliwym dla jakości powietrza wykorzystywaniem odpadów komunalnych – szczególnie plastików – jako paliwa w domowych kotłowniach centralnego ogrzewania. Akcje dedykowane były uczniom szkół podstawowych w miastach, w których stwierdzano istotne przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczenia powietrza⁹¹. Realizację akcji zlecono na podstawie przepisów ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁹². Na przeprowadzenie tych akcji wydatkowano łącznie 20.000 zł.

Kampanie edukacyjno-informacyjne uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia wynikające z zanieczyszczeń powietrza, w tym powstałych w wyniku niewłaściwego postępowania z odpadami, prowadzone były także za pośrednictwem środków masowego przekazu. W okresie objętym kontrolą Województwo Podkarpackie zawarło – z Telewizją Polską SA – sześć umów, na podstawie których

⁸⁸ Województwo podkarpackie zawarło umowy o przeprowadzenie akcji po przeprowadzeniu postępowań o udzielenie zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej równowartości kwoty 30.000 euro.

⁸⁹ W każdym centrum w ciągu jednego dnia w godzinach od 10.00 do 18.00

⁹⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.

⁹¹ W 2016 r. w Krośnie, w 2017 r. w Nisku, w 2018 r. w Dębicy, w 2019 r. w Tarnobrzegu

⁹² Dz. U. z 2020 r. poz. 1057

wyprodukowano i wyemitowano na antenie regionalnej Telewizji Polskiej SA Oddział w Rzeszowie oraz w internecie:

- w 2016 r. – spot edukacyjno-informacyjny o czasie trwania 30 sekund, odnoszący się między innymi do spalania odpadów – w telewizji spot wyemitowano 54 razy;
- w 2017 r. – 10 audycji o długości około 15 minut każda, z których jedna poświęcona była spalaniu odpadów – audycję tę wyemitowano dwa razy;
- w 2018 r. – cztery spoty społeczne o długości 30 sekund każdy (wyemitowane łącznie 83 razy) oraz 5 audycji o długości 10 minut każda – jeden spot oraz jedna audycja (wyemitowana dwukrotnie) poświęcone były skutkom spalania odpadów w piecach i kotłach domowych;
- w 2019 r. – cztery programy o długości około 10 minut każdy (wyemitowane łącznie 12 razy) oraz cztery spoty o długości około 30 sekund każdy (wyemitowane łącznie 170 razy), zawierające wątki dotyczące spalania odpadów w piecach i kotłach.

Wydatki na realizację zadań określonych w tych umowach wyniosły 184.000 zł.

W latach 2016 – 2018, działania edukacyjne w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami prowadziły także jednostki organizacyjne samorządu województwa: Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie (w roku 2016 i 2018) oraz Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu (w 2017 r.). W ramach tych działań, dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych zostały zorganizowane konkursy literackie, plastyczne i przyrodnicze o tematyce ekologicznej oraz akcje *Sprzątanie świata*. Na realizację tych działań z budżetu województwa podkarpackiego przekazano ogółem 55,2 tys. zł.

Edukacja przedstawicieli gmin oraz zainteresowanego społeczeństwa – w zakresie funkcjonowania systemu zagospodarowania odpadów, zapobiegania powstawaniu odpadów, właściwego postępowania z odpadami oraz skutków dla środowiska w przypadku niewłaściwego postępowania – prowadzona była także w trakcie konsultacji społecznych przeprowadzanych w ramach oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji WPGO.

W ramach inicjatywy mającej na celu zmniejszenie ilości odpadów spożywczych w odpadach komunalnych i przemysłowych, 6 czerwca 2017 r. został opublikowany w BIP⁹³ wykaz punktów zbierania żywności, zlokalizowanych na terenie województwa podkarpackiego, a także wykaz produktów, które można przekazać do tych punktów. Informację tę zaktualizowano 10 października 2018 r.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczenia ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko określa się w decyzjach wydawanych przez Marszałka, a informacje o właściwym postępowaniu z odpadami przekazywane były także za pośrednictwem prasy i radia.

Marszałek nie realizował działań informacyjnych i edukacyjnych określonych dla urzędów wojewódzkich w *Krajowym programie zapobiegania powstawaniu odpadów*⁹⁴. W uchwalonym przez Radę Ministrów⁹⁵ i obowiązującym od 1 stycznia 2016 r. *Krajowym planie gospodarki odpadami 2022*, zadania te zostały przypisane ministrowi właściwemu do spraw środowiska i Ministerstwu Rozwoju.

(akta kontroli str. 763-803, 833-896)

⁹³ <https://bip.podkarpackie.pl/index.php/informacja-o-srodowisku/gospodarka-odpadami/3386-zmien-swoje-przyzwyczajenia>

⁹⁴ Rozdział 8. *Działania w celu realizacji celów strategicznych*, działanie 8. *Kampanie promujące sens hierarchii postępowania z odpadami (w tym mniej konsumpcyjny styl życia)*, działanie 9. *Inicjowanie i promowanie, poprzez samorządy regionalne, inicjatyw, konkursów dla „małoodpadowych” gmin, miast w stałych, cyklicznych programach wieloletnich.*

⁹⁵ Uchwała nr 88 z 1 lipca 2016 r.

2. Rezultaty działań informacyjno-edukacyjnych nie były monitorowane, ponieważ – jak wyjaśnił Dyrektor Departamentu – Marszałek *nie posiada narzędzi, metod ani środków by móc prowadzić badania socjologiczne w zakresie efektów przeprowadzonych kampanii edukacyjnych.*

Działania informacyjno-edukacyjne dotyczące gospodarowania odpadami podejmowane były także w trakcie realizacji projektów w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa podkarpackiego na lata 2014 – 2020.* Tytuły dwóch projektów uwzględniały przeprowadzenie działań informacyjno-promocyjnych w celu ograniczenia powstawania odpadów oraz na rzecz wzrostu świadomości mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów.

(akta kontroli str. 763-803)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek w różnorodnych formach prowadził działania edukacyjno-informacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania oraz postępowania z odpadami komunalnymi. Działania te prowadzone były w zakresie odpowiednim do rangi problemów występujących w związku z wytwarzaniem i gospodarowaniem tymi odpadami. W ograniczonym zakresie prowadzone były działania dotyczące odpadów poużytkowych. Sprowadzały się one do podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytymi bateriami.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. prowadzenie kontroli przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny proces odzysku odpadów opakowaniowych, z wymaganą częstotliwością;
2. uruchomienie odrębnego rachunku bankowego przeznaczonego na dokonywanie wpłat zabezpieczenia na pokrycie opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia minimalnego rocznego poziomu zbierania zużytego sprzętu;
3. podjęcie działań w celu otrzymywania sprawozdań z audytów wszystkich przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny rodzaj odzysku odpadów opakowaniowych, zobowiązanych do przeprowadzenia audytów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 16 października 2020 r.

Kontrolerzy

Magdalena Grabowska
Główny specjalista k. p.

/-/

Roman Tadla
Główny specjalista k. p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

*p.o. WICEDYREKTORA
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Rzeszowie
z up. /-/
Robert Łukasz*